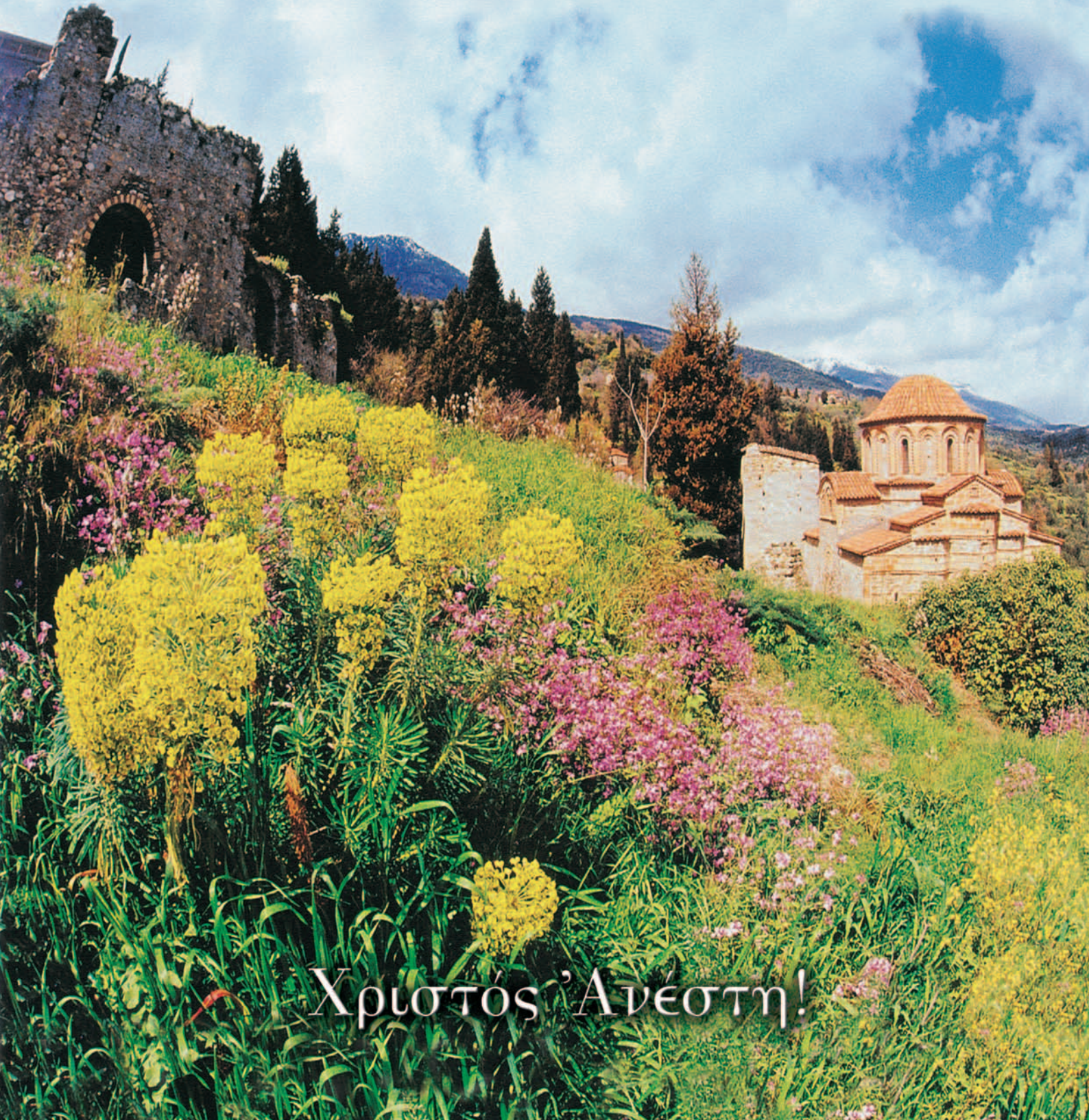

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2005

Χριστός Ἀνέστη!

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου της Έκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Μορφωτικῆς καὶ Ἐπικοινωνιακῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως Σεραφεῖμ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη

ΣΥΝΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Ἱ. Μ. Χατζηφώτης

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ
Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791
<http://www.livanis.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει
Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλουσελ. 3

Ὅταν ὁ λαὸς «βομβαρδίζεται»
Ἀρχιμ. Δαμιανοῦ Ζαφείρησελ. 4-5

Ὁ Διάβολος ὀργώνει,
ἀλλὰ τελικὰ σπέρνει ὁ Θεός
Τερομονάχου Παΐσιουσελ. 6-7

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦνσελ. 8-11

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ὑπ' ἀριθμ. 59σελ. 12-16

Ἡ ἔννοια τοῦ Προπατορικοῦ Ἀμαρτήματος
Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλουσελ. 17-19

Θεολογικὲς Σπουδὲς στὴν Ἑλλάδα
Τοῦ Ἀ. Μ. Σταυροπούλουσελ. 20-22

Ἀρμονικὴ συλλειτουργία
Πρωτ. Βασιλείου Θερμοῦσελ. 23

Ποιὲς ἦσαν:
Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Κασσιανή;
Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίουσελ. 24-25

Οἱ γνώσεις φυσιολογίας τοῦ γήρατος
στοὺς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς
Ἰωάννη Παπαφιλιπποπούλουσελ. 26

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια
Κωνσταντίνου Χολέβασελ. 27-28

Ἰδέες - Προτάσεις - Προτιμήσειςσελ. 29

Πνεῦμα καὶ Ἀλήθεια
Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμουσελ. 30

Φωτογραφικὰ Στιγμότυπασελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Τούτη τὴν ἐποχὴ ἡ φύση λουλουδίζει μὲ χίλια χρώματα. Ὁ προσκυνητὴς τοῦ Μυστρά μαζί μὲ τὴν ἀνάταση τοῦ χώρου, ποὺ ἐπιτείνουν οἱ ἡμέρες τοῦ Πάθους καὶ τῆς Ἀνάστασης τοῦ Ἰησοῦ, μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὰ μνημεῖα του μέσα σὲ μιὰ πανέμορφη φύση. Ἡ φωτογραφία εἶναι ἀπὸ τὸ λεύκωμα «Ἔρπον, πετοῦν κι ἀνθίζουν στὸ Μυστρά» τοῦ Α. Bonetti μὲ εἰσαγωγὴ τῆς Διευθύντριας τῆς 5ης Ἐφορείας Βυζαντινῶν Ἀρχαιοτήτων Σπάρτης κ. Αἰμιλίας Μπακούρου, τῆς δραστήριας, εὐαίσθητης καὶ φωτισμένης ὑπερασπίστριας τῆς βυζαντινῆς κληρονομιάς μας, πάνω σὲ ἰδέα τῆς ὁποίας στηρίχθηκε ἡ δημιουργία τοῦ βιβλίου, ποὺ θὰ καταπλήξει, θὰ γοητεύσει καὶ θὰ συγκινήσει ὅποιον τὸ ξεφυλλίσει.

Μήνυμα ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει

Ἄδελφοί μου, Παιδιά μου,
ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ.

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΠΟΥ ΕΚΠΕΜΠΕΙ Ο ΑΝΑΣΤΑΣ ΚΥΡΙΟΣ ΜΑΣ εἶναι ἡ νίκη ἐπὶ τοῦ θανάτου. Τὸ μήνυμα αὐτὸ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν τάση ἀπόδρασης τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν μεταφυσικὸ προβληματισμό. Καὶ τοῦτο γιατί ἡ μεταφυσικὴ γεννᾷ τὸν φόβο μπροστὰ στὴ δυνατότητα τῆς ἐλευθερίας, στὸν πανικὸ τοῦ κενοῦ. Καὶ κανένας μᾶς δὲν θέλει νὰ βιώσει τὴν αὐτοσυνειδητὴ ἐμπειρία τῆς διάψευσης. Κάθε μεταφυσικὴ ἀναφορά τοῦ ἀνθρώπου σήμερα χαρακτηρίζεται σὰν μάταιη οὐτοπία, ὠμὴ καπηλεία, γυμνὸ ἰδεολόγημα. Παρὰ ταῦτα τὸ πρόβλημα τοῦ θανάτου κατέχει ὑπαρξιακὴς διαστάσεις στὶς ἀνθρώπινες εὐαισθησίες. Τὰ ὑποκατάστατα βεβαιωτήτων πού μᾶς περιβάλλουν εἶναι ἀνίκανα νὰ δώσουν ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα τοῦ θανάτου, ὅπως καὶ ἡ τυποποιημένη ἐπανάληψη τῶν ἐορταστικῶν σταθερῶν, πού διασώζουν μέσα μᾶς κάποιες καχεκτικὲς ἀνησυχίες, κάποια πλασματικὴ σιγουριά, ἀνίκανη νὰ διασώσει τὴν προσωπικὴ μοναδικότητα, νὰ ὀδηγήσει στὸ ἄθλημα τῆς αὐθυπέμβασης.

ΤΟ «ΘΑΝΑΤΩ ΘΑΝΑΤΟΝ ΠΑΤΗΣΑΣ» δὲν εἶναι μόνον μιὰ θριαμβευτικὴ ἰαχὴ νίκης. Εἶναι καὶ «ἡ χαρὰ ἐν ὄλω τῷ κόσμῳ» πού ἀνέτειλε μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Σήμερα «θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, ἄδου τὴν καθαίρεσιν», «Ὁ Ἄδης ἐπικράνθη καὶ γὰρ κατηργήθη». Μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ «ζωὴ πολιτεύεται». Μιὰ ζωὴ πρῶτα πνευματικὴ καὶ ὕστερα καὶ σωματικὴ στὴν ἔσχατη ἡμέρα. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἄφησε τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του, γιὰ νὰ τὸ κοινοῦμεν «εἰς ζωὴν αἰώνιον». Ὅποιος θέλει νὰ ἀναστηθῆ δὲν ἔχει παρὰ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὸ Σῶμα τοῦ Ἀναστάντος Κυρίου. Τὸ Σῶμα Του εἶναι ἡ Ἐκκλησία μας. Καθένας πού γίνεται μέλος τῆς ζωντανῆς, ἀποκτᾷ τὴν ἐμπειρία τῆς ἀναστάσεως, τῆς ζωοποιήσεως τοῦ θνητοῦ τοῦ σώματος, τῆς διαβάσεως «ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν». Ἡ βεβαιότητα τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν Ἀνάσταση εἶναι χαρὰ, εἶναι γιορτὴ, εἶναι πανηγύρι πού δὲν ἐξαντλεῖται στὴ διασκέδαση. Γιατί στὴ γιορτὴ ὁ μετέχων θυμᾶται, ἐνῶ στὴ διασκέδαση ξεχνᾷ. Ὁ ἕνας θυμᾶται καὶ φιλοσοφεῖ, μετανοεῖ καὶ σώζεται. Ὁ ἄλλος ξεχνᾷ καὶ παραδίδεται στὴ ραστώνη τῆς ὑλοχαροῦς χαμοζωΐας.

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ ΠΕΡΝΑ ΞΑΝΑ ΠΕΡΙΟΔΟ βαρβαρότητας. Οἱ ἔμποροι τῶν Ἐθνῶν ξεπούλη-

σαν καὶ τὰ τελευταῖα ράκη τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Χειμάζεται ἡ κοινωνία ἀπὸ δέσμες προβλημάτων τῆς καθημερινότητος, πού ἀπαξιώνουν τὰ πρόσωπα καὶ ὑποθηκεύουν τὸ μέλλον. Ἡ πορεία τοῦ κόσμου δὲν φαίνεται νὰ εἶναι ἐλπιδοφόρα. Τὰ συμφέροντα κυριαρχοῦν βασιανιστικά, ἡ ἠλεκτρονικὴ παραεξουσία ἀπειλεῖ τὸ ἄσυλο τῆς προσωπικῆς ζωῆς. Βιώνουμε τὴν ἀποτυχία τοῦ πολιτισμοῦ μας, τὸ βάσανο τῆς μοναξιάς, τὴ λεηλασία τῶν ψυχικῶν ἀντισωμάτων, τὴν καταρράκωση τῆς αὐθεντίας, τὴν κατασπίλωση τῶν θεσμῶν. Τί ἀπομένει ἄραγε; Ἀσφαλῶς ὄχι ἡ ἀπόγνωση ἢ ὁ φόβος. Ἄλλὰ ἡ πίστη καὶ ἡ συσπεί-

Ὁ Μακαριώτατος μὲ παιδιά τῆς Θράκης κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του ἐκεῖ μετὰ τίς πλημμύρες στὸν Ἐβρο. Διακρίνονται οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Διδυμοτείχου, Ξάνθης καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως.

ρωση. Πίστη στὴν Ἀνάσταση, συσπείρωση γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, τὴν καθημαγμένη, τὴν ταπεινωμένη, καὶ ὅμως «ἀγίαν καὶ ἄμωμον». Δὲν ἔχομε ἄλλη καταφυγὴ, οὔτε ἄλλη ἐλπίδα. Αὐτὰ μᾶς ἐγγυῶνται τὴ μέθη τῆς ζωῆς, τὴ σχέση τῆς ἀγάπης. Μοιάζουν «μὲ σπάνια φωτεινὰ σημεῖα –κατὰ τὸν Ἐλύτη– ἀπ’ τὰ ὅποια κρέμεται ἡ κλωστὴ πού μᾶς κρατᾷε πάνω ἀπὸ τὴν ἄβυσσο».

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ - ΑΛΗΘΩΣ ΑΝΕΣΤΗ
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ
Μὲ πασχάλιες εὐχές
Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

“Όταν ο λαός «βομβαρδίζεται»

Τοῦ Ἀρχιμ. Δαμιανοῦ Ζαφείρη,
Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱ. Μ. Φθιώτιδος

Μετὰ τὰ τελευταῖα γεγονότα, τὴ δημοσιοποίηση δηλαδή εἰδήσεων περὶ τὸ ἦθος καὶ τὴ δραστηριότητα μερίδος κληρικῶν στὴν Ὁρθόδοξη Πατρίδα μας, ἀσχέτως ἂν τὰ ὅσα λέγονται εἶναι ἀληθινὰ ἢ ὄχι καὶ ἀσχέτως ἂν γίνονται ἀποδεκτὰ ἀπὸ ὅλους ἢ ὄχι, γεγονὸς εἶναι ὅτι ὑπάρχει σκανδαλισμὸς ἢ ἔστω καχυποψία καὶ ἀμφιβολία σ’ ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ πιστοῦ κόσμου, τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ. Δυστυχῶς δὲν εἴμαστε πλέον ὅπως χθὲς καὶ προχθὲς. Ὅρατοὶ πλέον εἶναι οἱ κίνδυνοι ποὺ διαγράφονται μετὰ ἀπ’ αὐτὸ στὸν ὀρίζοντα τῆς ἑλληνικῆς πραγματικότητος. Πιθανὸν κάποιοι νὰ διαβλέπουν ἐθνικούς, κοινωνικούς ἢ πολιτικούς κινδύνους, καὶ μὲ τὸ δίκιο τους ἄλλωστε, ἀλλὰ τίποτε πιὸ σίγουρο στὴν παρούσα συγκυρία ὅτι κινδυνεύει ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλληνα. Ὑφίστανται κίνδυνοι πνευματικοῦ χαρακτῆρα.

Α) Κίνδυνος πνευματικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ

Κάθε φορὰ ποὺ συμβαίνουν ἀνάλογα γεγονότα ἔχουμε φθορὰ καὶ ἀλλοίωση καὶ στὸ κοινωνικὸ σῶμα. Ὁ λαὸς διχάζεται καὶ σκανδαλίζεται, κλονίζεται καὶ προβληματίζεται. Δὲν ἔχουν ὅλοι τὴν ἐσωτερικὴ δύναμη καὶ ἐτοιμότητα νὰ ἀγκυροβολοῦν τὴν ψυχὴ τους στὸν οὐρανὸ κατευθεῖαν. Εἴμαστε γήινοι ἄνθρωποι καὶ χρειαζόμαστε ἐπίγεια στηρίγματα, καλὰ παραδείγματα καὶ φωτεινὰ πρόσωπα ποὺ

θὰ μᾶς ὀδηγήσουν στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας. Κι ὅταν αὐτὰ χάνονται ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς ζωῆς μας, περιπλανιόμαστε στὴν ἔρημο τῆς πνευματικῆς ξηρασίας καὶ ξεστρατίζουμε στὶς ἀτραπούς τοῦ θεολογικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ. Ἐλεγε κάποιος ὅτι γιὰ νὰ ἀκολουθήσει ἓνας τὸ δρόμο τῆς Βασιλείας, πρέπει νὰ δεῖ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπο ἑνὸς ἀνθρώπου. Καὶ ὅταν αὐτὸ δὲ γίνεται, ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ λαὸς ἀποπροσανατολίζεται πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ, βρίσκουν εὐκαιρία οἱ αἰρετικοὶ καὶ οἱ πάσης φύσεως προπαγανδιστὲς νὰ κάνουν τὸ φθοροποιὸ ἔργο τους, νὰ σπείρουν τὰ ζιζάνια τοῦ κακοῦ καὶ νὰ ἀποπλανήσουν εἰ δυνατόν καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς.

Β) Κίνδυνος πνευματικῆς ἀνεστιότητος

Ὑπάρχει κι ἓνας ἄλλος κίνδυνος ποὺ ἡ κατάστασις τῆς σπορᾶς εἰδήσεων καὶ τοῦ συναφοῦς σκανδαλισμοῦ ἐγκυμονεῖ. Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἔχει μιὰ ἱστορία καὶ μιὰ παρουσία μέσα στὸ Ἑλληνικὸ Ἔθνος. Διαδραμάτισε σπουδαῖο ρόλο στὴν πορεία τῆς φυλῆς μας. Δίκαια χαρακτηρίστηκε ὡς Κιβωτὸς Σωτηρίας τοῦ Γένους μας. Ἐθνοσώτειρα καὶ Ἑλληνοσώτειρα. Τὰ συνθήματα ποὺ κυριάρχησαν στοὺς ἀμυντικούς καὶ ἀπελευθερωτικούς ἀγῶνες τοῦ Ἑθνους μας ἦταν γιὰ Πίστη καὶ γιὰ Πατρίδα. Σπάνια νὰ ὑπῆρξαν Ἑλληνες ἥρωες καὶ ἀγωνιστὲς ἀποκομ-

μένοι από την έλληνορθόδοξη παράδοση. Ἐκείνο πού συνέδεε τούς πολεμιστές μας ἀνά τούς αἰῶνες ἦταν πίστη στό Χριστό καί τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Κανένα ἄλλο δόγμα μέσα στήν ἐλληνική Ἐπικράτεια δέν ἔδενε τόσο πολὺ τὸν λαό μας, ὅσο ἡ Ὁρθοδοξία. Καί καμμιά ἄλλη ἀξία, οὔτε γλῶσσα οὔτε καταγωγή. Φτάσαμε μάλιστα στό σημεῖο νὰ θεωροῦνται ὅλοι ρωμηοί, ὄχι μόνο οἱ τῆς ἡμετέρας παιδεύσεως μετέχοντες, ἀλλὰ κυρίως οἱ τῆς ἡμετέρας πίστεως κοινωνοῦντες. Ὁ συνδετικός κρῖκος ὅλων μας εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη πίστη καί Ἐκκλησία. Ἄν κλονισθῆ ἡ σχέση μας μέ τὴ Μητέρα μας Ἐκκλησία ὀρφανέψαμε πνευματικά καί γινόμαστε ἀνέστιοι καί ἄστεγοι μέσα στὸν κατακλυσμὸ τοῦ σύγχρονου νεοεποχίτικου κακοῦ. Κι ὅταν εἴμαστε ἀκάλυπτοι εἴμαστε καί εὐάλωτοι. Ὦντας εὐάλωτοι εἴμαστε καί εὐδιάλυτοι ὡς κοινωνία, ὡς ἔθνος, ὡς ἄτομα...

Γ) Κίνδυνος πνευματικῆς διαφθορᾶς

Ὁ Χριστὸς εἶπε γιὰ τούς μαθητές Του ὅτι θὰ εἶναι, καί πρέπει νὰ εἶναι, τὸ φῶς καί τὸ ἀλάτι μέσα στὸν κόσμος. Χωρὶς φῶς ὁμως σκοτίζεται ὅλος ὁ κόσμος καί χωρὶς ἀλάτι σαπίζει ὄχι μόνο ὁ ἀνάλατος χριστιανός, ἀλλὰ ὅλη ἡ κοινωνία. Συχνότατα, εἶναι νόμος πνευματικός, ὅτι ἡ κοινωνία ἀντιγράφει τὴν Ἐκκλησία. Καί εὐλογα ἐρωτᾷ ὁ Χριστὸς, ἐὰν τὸ ἀλάτι χάσει τὴν ἀλιστική του ιδιότητα τί θὰ βρεθεῖ γιὰ νὰ τὸ ἀλατίσει πάλι. Ἀπὸ τὸν κόσμο θὰ δανεισθοῦμε πρότυπα ἡθους καί ζωῆς; Εἶναι σημεῖο τῶν καιρῶν νὰ ἐλέγχονται, νὰ κρίνονται καί νὰ κατακρίνονται, ἀδιάκριτα, οἱ ποιμένες, νὰ χάνουν ἔτσι τὸ προβάδισμα πού τούς παρέχει τὸ ἀξίωμά τους, ἐπειδὴ ἔχουν προηγουμένως

χάσει τὴν ἑξῶθεν καλὴ μαρτυρία καί τὸ κῦρος τους ἔχει ἀμφισβητηθεῖ. Μὲ ποῖο σθένος αὔριο θὰ βγοῦν νὰ ἐλέγξουν τὰ κακῶς κείμενα τῆς κοινωνίας καί νὰ ἀποτελέσουν τὴν ἐμπροσθοφυλακὴ τῶν σκανδαλισμένων καί ἀπογοητευμένων πολιτῶν;

Στὴν πατρίδα μας ὑπάρχει μιὰ παράδοση ἀγιότητος αἰῶνων. Ἐχουν περάσει ἀπὸ τὴν καρδιὰ τῆς Ἑλλάδος φωτεινὰ μετέωρα τοῦ νοητοῦ στερεώματος καί ποιμένες χριστομίμητοι μέ ταπείνωση, ἀφιλαργυρία καί ἀγνότητα. Ἄνθρωποι πού ἀφιερώθηκαν στὸ Θεὸ καί θυσιάστηκαν γιὰ τὸ λαό. Ὅλοι αὐτοὶ ἄφησαν ἀνεξίτηλα καί βαθιὰ χαραγμένα τὰ χνάρια τους στὴν ἐθνικὴ μνήμη καί τὴ συλλογικὴ συνείδηση. Ὁ λαὸς μας ἔχει κριτήρια καί κρίνει. Διακρίνει τούς τιμίους ἐργάτες. Ἀποβάλλει τούς ἀταίριαστους καί ἀνόμους μέ τὴν παράδοση τῆς Ἑλληνορθόδοξίας καί ἀναζητεῖ τούς ἀγίους. Πάσχει καί πληγώνεται, ὅταν δέν βλέπει συνέχεια στὴ χρυσῆ αὐτὴ ἀλυσίδα τῶν Πατέρων του.

Ὅσοι λοιπὸν προκαλοῦν τὴ δικαιολογημένη ὀργὴ τοῦ λαοῦ μέ τὴν ἀσύνητη καί σκόπιμη σπορὰ εἰδήσεων ἢ μέ τὴν ἀπρόσεκτη ζωὴ τους, κινδυνεύουν καί ἀπὸ τὴ δικαίαν ἀπειλὴ καί ὀργὴ τοῦ Θεοῦ πού ἐπεμβαίνει μέ τὴν ἰσχὺ τῶν πνευματικῶν νόμων καί σώζει πάντα τὸ λαὸ Του καί τὴν Ἐκκλησία του. Ἄς ἀφυπνισθοῦμε λοιπὸν ἐγκαίρως. Ἄς ἐπιστρέψουμε στὴν Παράδοση τῶν Πατέρων μας καί στὸ Εὐαγγελικὸ ἡθος. Ἄνήκουμε στὸν ἱερὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπαιτεῖται γνησιότητα βιώματος καί ἱερότητα συμπεριφορᾶς. Θὰ ζητηθεῖ λόγος ἀπὸ ὅλους μας. Δέ θὰ μᾶς δικάσει μόνο ὁ δικαιοκρίτης Θεός, ἀλλὰ καί οἱ ἀγέννητοι καί οἱ νεκροί.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΕΙΣ

Ὁ Διάβολος ὀργώνει, ἀλλὰ τελικά σπέρνει ὁ Θεός

Τοῦ Ἱερομονάχου Παΐσιου (Ἅγιον Ὅρος)

Εἶναι ἀρκετὸς καιρὸς ποὺ δὲν ἀκούει κανεὶς καὶ δὲν βλέπει τίποτε ἄλλο στοὺς τηλεοπτικοὺς καὶ ραδιοφωνικοὺς σταθμοὺς παρὰ μόνον ὕβρεις κατὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, τοῦ Μακαριωτάτου κ.κ. Χριστοδούλου, ποὺ στήν οὐσία εἶναι ὕβρεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ μέ σκοπὸ νὰ πλήξουν τὸ κῦρος τῆς, νὰ κλονίσουν τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν πιστῶν, νὰ σβήσουν τὴν φωνὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐπειδὴ τοὺς ἐνοχλεῖ στὰ πονηρά τους σχέδια ἐπὶ ὄλων τῶν ἐπιπέδων μέ κίνδυνο ἀκόμη καὶ γιὰ τὰ ἐθνικά μας θέματα.

Καὶ ἡ ἀφορμὴ (δῆθεν) ἡ ἀναξιότης ὠρισμένων ἱερωμένων εἴτε αὐτὴ εἶναι ἀλήθεια ἐξ ὀλοκλήρου εἴτε ἐν μέρει. Καὶ θὰ καθαρίσουν τὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ κάποιοι δημοσιογράφοι ἔχοντας δυστυχῶς μέ τὸ μέρος τους καὶ ὠρισμένους ἐκ τῶν ἡμετέρων τῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας.

«Διαμαρτύρονται μερικοί, διότι ὠρισμένοι κληρικοὶ δὲν εἶναι καθαροὶ ἀπὸ ἠθικὴ ἢ ἄλλη ἀποψη, καὶ βάλθηκαν νὰ μᾶς καθαρίσουν.

Εἶναι γεγονός ὅτι ὑπῆρχαν, ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν πάντοτε στὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ στελέχη ἀνάξια τῆς τιμῆς ποὺ τοὺς ἐδόθη ἀπὸ τὸν Κυβερνήτην Τῆς. Ἡ καλύτερα νὰ ποῦμε ὅτι ὑπάρχουν πάντοτε καὶ λίγοι καλοὶ, πραγματικὰ διαμάντια, κοσμήματα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ λαμπρύνουν καὶ φωτίζουν μέ τὴ ζωὴ τους τὸν κόσμον ὅλον. Γι' αὐτοὺς δὲν γίνεται λόγος ποτέ!

Ζῶντας ἀρκετὰ χρόνια στὸ Ἅγιον Ὅρος καὶ μαθητεύοντας κοντὰ στὸν ἀγιασμένο Γέροντα Παῖσιο –ἂν καὶ ἀνάξιος τέτοιας εὐλογίας– εἶδα ἕνα ἄλλο ἦθος καὶ ἔμαθα ἕνα ἄλλον τρόπο, τὸν σωστὸ τρόπο –τὸν πατερικὸ– ἀντιμετωπίσεως προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας. Διαβάζοντας δὲ καὶ τὸν βίον καὶ τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀγ. Χρυσόστομου μέ πολὺ πόθο ἐθαύμαζα γιὰ τὴν ὁμοιότητα ποὺ ἔχει μέ τὸν Γέροντα ἐνῶ ἀπειναντίας διαπιστώνω τεράστια διαφορὰ μέ τὴν τωρινὴ

συμπεριφορὰ πολλῶν ποὺ γράφουν ὡς ἐὰν εἶχαν χειροτονηθεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ κριταὶ καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης μέ τὸ κῦρος οἰκουμένης συνόδου. Καὶ φυσικὰ δὲν ἐννοῶ τοὺς δημοσιογράφους...

Ἄλλὰ οἱ δικοὶ μας; Πῶς γράφουν ἔτσι; Ἐνα πνεῦμα διαφορετικὸ, ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν Γέροντα ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν ἀγίων συγχρόνων Γερόντων. Δὲν ἔχουν καθόλου φόβο Θεοῦ; Προτείνουν στὸν Μακαριώτατο παραίτηση, μετάνοια, περισσότερη προσευχὴ καὶ λιγότερα λόγια, ἔξαπολύνουν ὕβρεις. Ἄλλοτε μιλάνε γιὰ αὐταρχικότητα καὶ οἱ ἴδιοι προκάθηνται καὶ ἐλέγχουν δίχως καμμία συστολή, ἐνῶ μιλάνε οἱ ἴδιοι ἀδιαλείπτως.

Τὸ ξέρω πῶς δὲν εἶμαι ὁ πιὸ κατάλληλος γιὰ νὰ γράψω· δὲν ἔχω συνηθίσει οὔτε ἀσχολήθηκα ποτέ σχεδόν. Ἄλλὰ, σᾶς ἐξομολογοῦμαι, ἔχω ἀηδιάσει μέ ὅσα πληροφοροῦμαι. Νὰ τὸ πῶ πιὸ ἀπλὰ ἔσκασα. Δὲν ὑποφέρω ἄλλο τὴν ἀδικία γι' αὐτὸ πῆρα τὴν πέννα νὰ γράψω. Λέω, γιατί δὲν μιλάνε καὶ δὲν γράφουν οἱ ἄλλοι ποὺ εἶναι πολὺ πιὸ κατάλληλοι; Ἴσως ἀπὸ περισσότερη διάκριση. Εὐτυχῶς μερικοὶ ξεθαρρεύουν καὶ ἀνάμεσά τους καὶ ἕνας δύο δημοσιογράφοι. Ὁ Θεὸς νὰ τοὺς εὐλογήσει.

Θὰ πεῖτε: «Δὲν ὑπάρχουν ἀκαθαρσίες; Δὲν ἔγιναν λάθη;» Πῶς δὲν ὑπάρχουν. Καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τὸ ἀναγνωρίζει καὶ ζητᾶ συγγνώμη, ὄχι μόνον γιὰ τὰ δικά του λάθη, ἀλλὰ ἀναδέχεται καὶ τὴν εὐθύνη τῶν ἄλλων ὡς προκαθήμενος, διότι ὅπως πολὺ σωστὰ τονίζει ὅλη ἡ Ἐκκλησία ἀποτελοῦμε ἕνα σῶμα. Τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Δὲν διορθώνονται ὁμως τὰ λάθη ὅπως προτείνουν οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀλλ' ὅπως οἱ Ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας.

Μήπως ὁ π. Παῖσιος δὲν ἔβλεπε τὴν ἀθλιότητα ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἐκκλησία (σὲ ὠρισμένους) ἀλλὰ καὶ τὴν γενικότερη βρωμιὰ τῆς κοινωνίας. Ναί, τὴν ἔβλεπε πολὺ καθαρότερα ἀπ' ὅλους (ὅσο πιὸ καθαρὸς ἦταν ἀπ' ὅλους) καὶ ποιοῦσε διότι πραγματικὰ ἀγαποῦσε τὴν Ἐκκλη-

σία, τὴν Μητέρα Ἐκκλησία, μέσα στοὺς κόλπους τῆς ὁποίας ἀνατράφηκε. Καὶ τί ἔλεγε γιὰ τὰ χάλια μας; «Πρέπει ὁ Θεὸς νὰ μᾶς ἀρχίσει μὲ τὰ σκαμπίλια καὶ νὰ ξεκινήσει πρῶτα ἀπὸ μένα». Αὐτοὶ τί κάνουν; Θεωροῦν καθαρὸ τὸν ἑαυτό τους καὶ χτυπᾶνε. Γι' αὐτὸ εἶπα, βλέπω μεγάλη διαφορά – ἄλλο πνεῦμα.

Κατηγοροῦν μερικοὶ γιὰ πανάκριβα ὀχήματα, πολυτελεῖς ἀμφιέσεις καὶ φιλοδοξίες, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸν ἑαυτό τους ἂν τὰ ἔχουν καὶ αὐτοὶ – καὶ μάλιστα δίχως σέ αὐτοὺς νὰ δικαιολογοῦνται. Ἄγνόησαν ὅμως καὶ δὲν ἔγραψαν καὶ γιὰ τὸν ἄλλο πλοῦτο τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μὲ τὸν ὁποῖον τὸν ἐστόλισε ὁ Θεός, μὲ τὸ πλῆθος τῶν χαρισμάτων τὰ ὁποῖα ὅλα χρησιμοποιοῦν πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ λαμπρότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλος κληρικὸς κατηγορεῖ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο κατὰ πρόσωπο γιὰ ἀφέλεια καὶ πονηρία καὶ ὑπεύθυνο ὄλων τῶν κακῶν καὶ τὰ δικαιολογεῖ καὶ ὅτι ἔπεσε ὁ χάρτινος πύργος κ.λπ. Ντρέπομαι νὰ συνεχίσω. Δὲν διαβάζουν γιὰ τὸν Γέροντα (ἢ μόνο γράφουν;) πῶς λέει νὰ ἀντιμετωπίζουμε παρόμοια προβλήματα; Καὶ ὅλοι σχεδὸν μικροὶ καὶ μεγάλοι «καθαροὶ» καὶ ἀκάθαρτοι χτυπᾶνε ἀνελέητα. Ἐγὼ πάντως πόνεσα ἀπὸ τὰ χτυπήματά τους, γι' αὐτὸ καὶ ἀντέδρασα ἔτσι.

Ἄλλος πάλι μιλάει γιὰ Ἀλτσχάϊμερ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Ἡμαρτον Χριστέ μου. Ἄλλο τί θ' ἀκούσουμε γι' αὐτὸν ποὺ ἔχει τέτοια νηφαλιότητα, διαύγεια, σαφήνεια καὶ ὅταν μιλάει γλυκαίνει τὶς ἀκοές μας καὶ εὐφραίνει τὶς καρδιές μας καὶ ὑπερασπίζεται τὰ δικαιώματα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Πῶς ἀνεχόμεστε ὁλόκληρη Ἐκκλησία νὰ ἀπολογητῆται ὁ Ἀρχιεπίσκοπός μας σὲ κοσμικούς, πράγμα ποὺ μόνο μία σύνοδος (οἰκουμένη) ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάνει.

Μιλᾶνε ἀκόμη καὶ γιὰ ψέματα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Τί λέει ὁ Γέροντας; «Ἀληθινὸς ἄνθρωπος δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ λέει τὴν ἀλήθεια ἀδιακρίτως, ἀλλὰ αὐτὸς ποὺ τὴν λέει ὅταν χρειάζεται καὶ ὅπου χρειάζεται. Καὶ ὅταν κανεὶς συναντήσῃ μία ἀκαθαρσία ποὺ δὲν καθαρίζει τὴν σκεπάζει γιὰ νὰ μὴν ἀηδιάζουν καὶ οἱ ἐπόμενοι. Καί, πάλι, κανεὶς δὲν χαίρεται ὅταν θεατρίζεται ἢ μητέρα του σ' ὅλον τὸν κόσμον γιὰ πράγματα ἄτινα αἰχρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν καὶ ἀκούειν. Καὶ χρειάζεται μεγάλη διάκριση ὅταν κάποιος κληρικὸς πέσει σὲ ἠθικὸ παράπτωμα νὰ γίνῃ ἢ θεραπεία δίχως νὰ προκληθῇ σκάνδαλον.

Καὶ τέλος ἐπ' οὐδενὶ πρέπει νὰ δίνουμε ὑλικὸ στους ἐχθροὺς τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ νὰ χαίρονται».

Καθ' ὃν χρόνον ἔγραφα τὶς γραμμὲς αὐτὲς ἄκουσα καὶ τὶς ὁμιλίες τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, μετὰ ἀπὸ τὴν συνέντευξή του σὲ τηλεοπτικὸ σταθμὸ στὸν δημοσιογράφο, καὶ ἦλθαν καὶ αὐτὲς νὰ μὲ δικαιώσουν σὲ ὅσα γράφω παραπάνω ἐκτὸς ἀπὸ τὴν συνείδησή μου καὶ τοὺς ἐγγύς ἀδελφούς μου ποὺ μὲ ὠθοῦσαν γιὰ νὰ τὶς δημοσιεύσω.

Ὅσοι βέβαια ἔχουν ἔργον νὰ «βάλουν» ἄς βάλουν καὶ ἐναντίον μου, ἂν τοὺς φανεῖ καλόν. Ἡ παράκλησις ἡμῶν αὕτη ἔστι, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν.

Εὐχομαι ταπεινὰ –ὡς ἐλάχιστος ἀδελφὸς καὶ μέλος τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας– ὁ καλὸς Θεὸς νὰ μᾶς συγχωρέσει ὅλους γιὰ τὰ ἐν γνώσει καὶ ἀγνοίᾳ πταισμάτα μας, νὰ μὴν μᾶς ἐγκαταλείψει τὸ μικρὸ του ποιμνιο καὶ νὰ βγάλει καλὸ –ποὺ ἤδη μὲ πολλὴ χαρὰ τὸ βλέπουμε– τοὺς δὲ ποιμένας μας μὲ τὸν Προκαθήμενον λαμπροτέρους ν' ἀναδείξει πρὸς κατασχύνῃ τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ δόξαν τοῦ Ἁγίου Ὄνοματός Του. Ἀμήν.

Ἱερομόναχος Παΐσιος

Σύναξη τῆς Ἀδελφότητος Ἱ. Μ. Πετράκη (9.4.05) μὲ θέμα «Περὶ τῆς διακονίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ἀγάμου κληρικοῦ».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΙΕΡΑΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Το 21ο Ιερατικό Συνέδριο της Ί. Μ. Φθιώτιδος πραγματοποιήθηκε στις 17 Μαρτίου στον Ί. Μ. Ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Λαμίας, με γενικό θέμα: «Ένημέρωση επί της εκκλησιαστικής κρίσεως και εφαρμογή των αποφάσεων της έκτακτου Ιε-

ραρχίας του Φεβρουαρίου». Μετά την Προηγουμένη Θ. Λειτουργία, ο κ. Νικόλαος προσεφώνησε τους συνέδρους με θερμά πατρικά λόγια και έν συνεχεία ο Ίεροκήρυξ Ἄρχιμ. Σεραφείμ Ζαφείρης ανέγνωσε την παραινετική προς τους Κληρικούς Ἐγκύκλιο της Διαρκούς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Κύριος ὁμιλητής τοῦ συνεδρίου ἦταν ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος ἐνημέρωσε τοὺς Κληρικούς περὶ ὧν συνεζητήθησαν στὴν ἔκτακτη Ἱεραρχία καὶ περιέγραψε μὲ ζωηρὰ χρώματα τὸ μέγεθος τῆς ἐκκλησιαστικῆς κρίσεως, ἣ ὁποία ταλανίζει τὴν Ἐκκλησία καὶ σκανδαλίζει τὶς συνειδήσεις τῶν πιστῶν προτείνοντας ὡς μοναδικούς τρόπους ὑπερβάσεως τὸ γνήσιο ἐκκλησιαστικὸ ἦθος, τὴ διαφάνεια, τὴ νομιμότητα καὶ τὴν πιστὴ τήρηση τῶν Ἱερῶν Κανόνων.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΛΑΙΚΩΝ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ ὀρθόδοξη θεολογία, στὸ σχετικὰ πρόσφατο παρελθόν, ἂν καὶ ἐπεξεργάστηκε μὲ σημαντικὴ ἐπιτυχία κεντρικὲς ἐκκλησιολογικὲς θέσεις ὅπως: ἡ Ἐκκλησία ὡς σῶμα Χριστοῦ, ἡ κατανόηση καὶ προβολὴ τῆς συνοδικότητος καὶ τῆς ἐνότητος μέσα στὴν ποικιλία τῶν χαρισμάτων, δὲν μπόρεσε νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὸν βασικὸ πειρασμὸ τῆς ἱστορίας, τὴν ἐξουσία. Ἐκφραζόμενη στὴν ἑλλαδικὴ πραγματικότητα, μέσα ἀπὸ κρατικούς καὶ ἄλλους θεσμούς, ἔθεσε σὲ δευτέρη μοίρα βασικὲς ἐκκλησιολογικὲς συνιστώσες ὅπως τὴν οὐσιαστικὴ καὶ δημιουργικὴ ἀξιοποίηση τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου, τοῦ πλη-

ρώματος τῆς λατρευτικῆς καὶ κοινωνικῆς τῆς παρουσίας.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ στὴ λατρεία, στὴν κατανόηση τῆς γλώσσας τῆς, στὴ διοίκηση καὶ τὸ συνοδικὸ θεσμὸ, ἡ οἰκείωση τῶν σχέσεων ποιμένων-ποιμνίου, ἡ ἀνασυγκρότηση τῶν ἐνοριῶν, ἡ εὐχαριστιοκεντρικὴ κατανόηση τῶν διακονημάτων, τὸ ζήτημα τῆς γυναικείας παρουσίας καὶ συμμετοχῆς, ἡ συμμετοχικότητα στὴν ἐκλογή καὶ τὴν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀνάδειξη τοῦ ἱ. κλήρου κ.ἄ., ἀποτελοῦν βασικὲς ἐκκλησιολογικὲς παραμέτρους ποὺ νηφάλια πρέπει νὰ ἐπαναποθετηθοῦν καὶ θεολογικὰ νὰ συζητηθοῦν.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Αυτό το σκοπό έρχεται να υπηρετήσει το χειμερινό πρόγραμμα της 'Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών της 'Ι. Μ. Δημητριάδος και 'Αλμυρού στη φετεινή σειρά μαθημάτων με θέμα: *Η συμμετοχή των λαϊκών στη ζωή της 'Εκκλησίας*, και με έπιμέρους ένότητες όπως: η λειτουργική αναγέννηση και το αίτημα

της συμμετοχής των λαϊκών, το λειτούργημα του έπισκόπου στο μυστήριο της 'Εκκλησίας, ή ιερωσύνη των λαϊκών, ο λαός του Θεού στη βιβλική παράδοση, το λαϊκό στοιχείο στη συνοδική παράδοση της 'Ορθοδοξίας, ή άγαμία του κλήρου και οι άπαρχές της ιεραρχικής έκκλησιολογίας κ.ά.

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΗΣ Ι. Μ. ΣΙΔΗΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

Σκοπό του έθεσε ο Σεβ. Μητροπολίτης Σιδηροκάστρου κ. Μακάριος, από την ήμερα που έγκαταστάθηκε στην 'Ι. Μητρόπολή του τον 'Ιανουάριο του 2002, την συγκέντρωση και διαφύλαξη όλων των 'Ιερών Κειμηλίων, που βρίσκονταν σε άχρηστία σε διάφορους ναούς λόγω της παλαιότητάς τους. Για το σκοπό αυτό αναπαλαιώθηκε στην πόλη του Σιδηροκάστρου ένα παλαιό διατηρητέο μνημείο και τοποθετήθηκαν εκεί με γνώση όλα τα αντικείμενα που είχαν συγκεντρωθεί και έκδόθηκε παράλληλα ένα ένδιαφέρον CD. Παρέχεται έτσι στον έπισκέπτη ή δυνατότητα να παρακολουθήσει την ιστορία του τόπου και να χαρεί πολλές θαυμάσιες παλαιές εικόνες, ξυλόγλυπτα, αρχαία λιθόγλυπτα έργα τέχνης, έλαιογραφίες, λειτουργικά αντικείμενα κ.ά.

Η ΑΛΗΘΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ TAKE

'Από το Γραφείο Τύπου της 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπής 'Αθηνών ανακοινώθηκαν τα ακόλουθα σχετικά με τα έφ' άπαξ βοηθήματα των κληρικῶν.

«Στά δελτία είδήσεων της 29ης και 30ης Μαρτίου 2005 του τηλεοπτικού σταθμού και του ραδιοφωνικού σταθμού «ANTENNA»

άντίστοιχα αναφέρθηκε ότι το Ταμείο Προνοίας 'Ορθοδόξου 'Εφημεριακού Κλήρου 'Ελλάδος (Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε.), του οποίου Πρόεδρος είναι ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. Χριστόδουλος, δέν καταβάλλει τα έφ' άπαξ βοηθήματα στους δικαιούχους κληρικούς.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Για την αποκατάσταση της αληθείας και την σαφή πληροφόρηση παντός ενδιαφερομένου υπογραμμίζεται ότι το Δ.Σ. του Τ.Π.Ο.Ε.Κ.Ε. ομόφωνα αποφάσισε την 28η Φεβρουαρίου 2005 όπως αρχίσει ή καταβολή των έφ' άπαξ βοηθημάτων στους δικαιούχους –μέ προτεραιότητα στους συνταξιούχους και στη συνέχεια στους υπόλοιπους με την σειρά χρονολογίας υποβολής της αίτησής των– ευθύς ως έγκριθεί από το Υπουργείο Άπασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ο τροποποιημένος προϋπολογισμός του Ταμείου για το έτος 2005 που έχει ήδη έγκριθεί από το Δ.Σ. αυτού.

Η μέχρι στιγμής καθυστέρηση οφείλεται σε διαδικαστικά θέματα διορισμού και συγκροτήσεως του νέου Δ.Σ. του Ταμείου.

Κατά συνέπεια ούδεις λόγος ανησυχίας των δικαιούχων κληρικών υπάρχει, όσοι δέ ένσπείρουν αντίθετες πληροφορίες άποβλέποντας σε σκοπούς εύκολα διακρινόμενους, που έντάσσονται στο κλίμα της έποχής.

Έξάλλου, έπισημαίνεται ότι το Υπουργείο

Άπασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, που διέταξε τη διενέργεια οικονομικού έλέγχου στο Ταμείο μετά την υποβολή σε αυτό του σχετικού πορίσματος του έπιθεωρητή, έκρινε ότι έπεβάλλετο να γίνει έξ ύπαρχής έπανέλεγχος ύστερα από έπισημανθείσες άτέλειες και παραλείψεις, τον όποιο και άνεθεσε σε δύο έπιθεωρητές, που εργάζονται ήδη έντατικά για τη διενέργειά του.

Τέλος, σημειώνεται ότι η διαχείριση της περιουσίας του Ταμείου γίνεται από το Δ.Σ. αυτού, σύμφωνα με τους κανόνες του Δημοσίου Λογιστικού. Υπάρχει δέ προληπτικός και κατασταλτικός έλεγχος από το Έλεγκτικό Συνέδριο και άρμόδιος Έπίτροπος αυτού έλέγχει και έγκρινει όλα τα έντάλματα του Ταμείου.

Ο Μακαριώτατος διαβεβαιώνει κατηγορηματικά τους κληρικούς μας ότι θα συνεχίσει να προβαίνει στις άπαραίτητες ένέργειες και στα άπαραίτητα διαβήματα προς όλες τις κατευθύνσεις, προκειμένου το Ταμείο να έξακολουθεί να διαδραματίζει άπρόσκοπτα τον ύποστηρικτικό του ρόλο».

Ο ΝΕΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΕΙΡΗΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΣΕΥΧΕΛΛΩΝ κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Με έκκλησιαστική λαμπρότητα, σεμνότητα και βυζαντινή μεγαλοπρέπεια ένθρονίστηκε στον Ι. Μητροπολιτικό Ναό Άγίας Παρασκευής Ντάρ Ές Σαλαάμ της Τανζανίας ο Σεβ. Μητροπολίτης Είρηνοπόλεως κ. Δημήτριος. Την Α.Θ.Μ. τον Πάπα και Πατριάρχη Άλεξανδρείας και πάσης Άφρικής κ.κ. Θεόδωρο έκπροσώπησε ο Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Άξώμης κ. Πέτρος, συλλειτουργούντων των Σεβ. Μητροπολιτών Κέννας κ. Μακαρίου και Ζιμπάμπουε κ. Γεωργίου, των Θεοφιλ. Έπισκόπων Μπουκόμπας κ. Έρωνύμου και Ζάμπιας κ. Ίωακείμ και πολλών κληρικών από την Κέννα και την Τανζανία.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

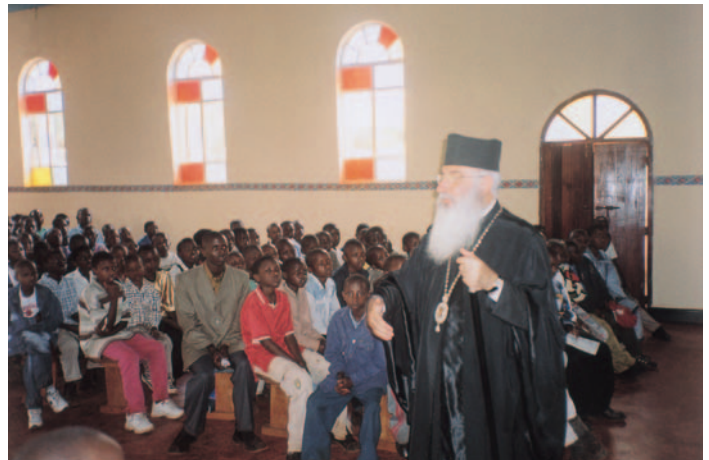
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΝΕΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ

Οι Γαλλόφωνοι Ρωμαιοκαθολικοί Έπισκοποι του Βελγίου, αντιμέτωποι με μια σοβαρή κρίση των επαγγελμάτων, κυκλοφόρησαν πρόσφατα ένα DVD για να παρουσιάσουν «το λειτούργημα του Ίερέως» στους νέους 15-25 ετών αλλά και να ενθαρρύνουν την ηλικιακή ανανέωση του κλήρου στη χώρα τους, σύμφωνα με σχετικό δελτίο τύπου. Το φιλμ «Ίερέας σήμερα... Γιατί όχι» διαρκείας 30 λεπτών έχει ως «βασικό αντικείμενο να παρουσιάζει τη ζωή του Ίερέως πέρα από στε-

ρέοτυπα και καρικατούρες» εξηγούν οι Έπισκοποι. Οι νέοι σήμερα γνωρίζουν λίγα για τους Ίερείς και σίγουρα για τους νέους Ίερείς, δεδομένου ότι η πλειοψηφία τους τουλάχιστον στο Βέλγιο κινείται στα 70 έτη, σύμφωνα με τον Έπισκοπο της Namur κ. André-Mutien Léonard. Αυτό το DVD, κυκλοφόρησε από τις 17 Άπριλιου, Παγκόσμια Ήμέρα Προσευχής για τα Έπαγγέλματα και θα μοιραστεί στις Ένορίες και τις Έπισκοπές της Βαλλονίας και των Βρυξελλών.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ

Το Σάββατο 19 Μαρτίου ο Σεβ. Κέννας κ. Μακάριος λειτούργησε στον Ί. Ν. Άγιου Μακαρίου της Πατριαρχικής Σχολής όπου και κήρυξε. Στη συνέχεια έπεσκέφθηκε τον Ί. Ν. Άγιων Νικολάου, Ειρήνης και Ραφαήλ στο Δοκόττο. Εκεί είχαν συγκεντρωθεί εκατοντάδες παιδιά που υπηρετούν στο ιερό από τις ένορίες της Ναϊρόμπης και των περιχώρων. Τα παιδιά διδάχθησαν από τους καθηγητές τους για την όρθοδοξη λειτουργική παράδοση της Έκκλησίας μας, για τα καθήκοντά τους και στο τέλος ο Σεβασμώτατος με την σειρά του εύχαρίστησε τα παιδιά για την προσφορά τους, έδωσε νουθεσίες και συμβουλές και τέλος τους μοίρασε αναμνηστικά δώρα.

Η ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΤΩΝ ΒΡΕΤΑΝΩΝ ΑΓΝΟΕΙ ΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Μόλις 1 στους 2 Βρετανούς (48%), συσχετίζουν τη γιορτή του Πάσχα με το ουσιαστικό της νόημα, το Χαρμόσυνο Άναστάσιμο Μήνυμα του Χριστιανικού Ευαγγελίου. Αυτό τουλάχιστον τεκμαίρεται από μια δημοσκόπηση που είδε το φως της δημοσιότητας την Τρίτη 22 Μαρτίου από τη Reader's Digest.

Μόνο το 42% των έρωτηθέντων από το μηνιαίο περιοδικό γνωρίζουν ότι ο Ίησους

προδόθηκε από τον Ίούδα τον Ίσκαριώτη.

Το δέ όνομα του Άρχιεπισκόπου του Canterbury, κ. Rowan Williams, του έχοντος την πνευματική ευθύνη της Άγγλικανικής Έκκλησίας, άγνοείται από το 64%. Το 92% δέ γνωρίζουν ότι ο Κάρολος Βοϊτίλας είναι περισσότερο γνωστός ως Πάπας Ίωάννης ΙΙ. Παρόλα αυτά το 64% είναι πιστοί, σύμφωνα με την ίδια έρευνα.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ υπ' αριθμ. 59

**Πρὸς
Τοὺς Πανοσιολ. καὶ Αἰδεσιμολ. Ἐφημερίους
Τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς**

Ἀγαπητοὶ Ἀδελφοὶ καὶ Συμπρεσβύτεροι,
Μὲ τὴν παροῦσαν μου ἐπιθυμῶ νὰ ἐπικου-
ωνήσω μαζί σας ἐξ ἀφορμῆς τῆς πρόσφατης
κρίσεως, τὴν ὁποῖαν ἀκόμη διέρχεται ἡ Ἁγία
μας Ἐκκλησία καὶ νὰ σᾶς ἐπιστήσω τὴν προ-
σοχή σὲ ὅ,τι σᾶς ἀφορᾷ προκειμένου νὰ ξεπε-
ράσουμε τὸ πρόβλημα καὶ νὰ δώσουμε στὸ λαὸ
τοῦ Θεοῦ τὴν εἰκόνα μιᾶς Ἐκκλησίας, πού ἔχει
αὐτογνωσία καὶ ἀποφασιστικότητα. Μερικὰ ἐξ
αὐτῶν πού ἀκολουθοῦν, ἂν ὄχι τὰ περισσότερα,
σᾶς τὰ ἔχω ἐπισημάνει σὲ προηγούμενες Ἐγκυ-
κλίους μου. Ἐπιθυμῶ, ὅμως, διὰ τὴν ἐνεστῶσαν
περίσταση, νὰ σᾶς τὰ ὑπενθυμίσω καὶ πάλιν,
καὶ μάλιστα ἐντόνως, ἐπειδὴ ἡ κρίση πού ὅλοι
βιώνουμε δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀφήσει ἀδιαφό-
ρους, ἀλλὰ νὰ μᾶς διδάξει τὰ δέοντα πρὸς βελ-
τίωση τῆς ὅλης εἰκόνας μας.

1. Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐξάπेलυσε πρὸς τὸν
εὐαγγῆ ἐφημεριακὸ Κληρὸ τὴν υπ' αριθμ. 2808/7-
3-2005 παραινετική καὶ ἐπιστηρικτική Ἐγκύ-
κλιό της, ἐν ὧσφι καὶ τῆς ἐναρξῆς τῆς Μεγ. Τεσ-
σαρακοστῆς. Σ' αὐτὴν ἐκδιπλώνεται ὅλη ἡ
στοργὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἱ. Συνόδου γιὰ
τὸν καθένα ἀπὸ σᾶς, πού γεύεσθε μέσα στὴν
Οἰκογένειά σας, στὴν Ἑνορία σας καὶ στὸ πε-
ριβάλλον σας, τὴν πικρὴ γεύση ἀπὸ τὸ θόρυβο
πού ἔχει προκληθῆ αὐτὲς τὶς ἡμέρες σὲ βάρος
ὄλων μας, ἀλλὰ κυρίως σὲ βάρος τῆς Ἐκκλη-
σίας μας, πού ἀποτελεῖ καὶ τὸν τελικὸ στόχο
τῶν περισσοτέρων ἐπικριτῶν μας. Αὐτὴ τὴν ὥρα
εἶναι ἐπείγουσα ἡ ἀνάγκη νὰ ἀναδιατάξουμε
τὶς ψυχικὲς, πνευματικὲς καὶ σωματικὲς μας
δυνάμεις γιὰ νὰ ἀντέξουμε στὸν κλύδωνα πού
ἀπειλεῖ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας μας. Εἶναι
μεγάλῃ ἀνάγκη νὰ στηριχθοῦμε ὁ ἓνας στὴν
ἀγάπη τοῦ ἄλλου καὶ ὅλοι μαζί στὴν ἀγάπη
μας στὸν Κύριό μας.

2. Εἶναι ἐπίσης μεγάλῃ ἀνάγκη νὰ ξαναθυ-
μίσουμε ὅλοι στοὺς ἑαυτοὺς μας τὴν ὑψηλὴ μας
Κλήση νὰ γίνουμε γνήσιοι Ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ τοῦ
Υψίστου καὶ διάκονοι ψυχῶν. Δὲν ἐγίναμε Κλη-

ρικοὶ οὔτε γιὰ νὰ «κατακυριεύουμε τῶν κλή-
ρων» (Α' Πέτρου ε', 3), οὔτε γιὰ νὰ πλουτίζουμε,
οὔτε γιὰ νὰ ἀπολαμβάνουμε δόξες ἐπίγειες καὶ
τιμές. Ἐγίναμε Κληρικοὶ γιὰ νὰ διακονοῦμε μὲ
πιστότητα τὰ παιδιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ὁμολο-
γοῦμε μὲ τὴ ζωὴ, τὰ ἔργα καὶ τὰ λόγια μας «Ἰη-
σοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα». Α. Ἰω. δ' 2).
Ἐγίναμε Κληρικοὶ γιὰ νὰ τελεσιουργοῦμε τὰ
Μυστήρια τῆς Χάριτος, νὰ ἀγιαζοῦμε τοὺς πι-
στούς, νὰ μεταφέρουμε τὶς ἀνάγκες τοὺς στὸ
θρόνο τοῦ Θεοῦ. Ἐπομένως τὸ καθῆκον μας
εἶναι νὰ ἀρπάσουμε τὶς ψυχὰς ἀπὸ τὰ δόντια
τοῦ ἀρχεκάκου διαβόλου καὶ νὰ τὶς ὀδηγήσου-
με στὸ Σωτῆρα Χριστόν. Αὐτὸ τὸ καθῆκον ὀφεί-
λουμε νὰ τὸ ἐπαναβεβαιώνουμε συχνά, νὰ
«ἀναζωπυρώνουμε τὸ χάρισμα» (Β' Τιμ. α', 6),
νὰ λειτουργοῦμε μὲ ἀνανεωμένες τὶς ὑποσχέ-
σεις καὶ ἀποφάσεις μας. Μὴ ἀφήνετε νὰ σᾶς
παρασύρει τὸ ρεῦμα τῆς ἐκκοσμίκευσης, τοῦ
συρμοῦ, τοῦ συσχηματισμοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα
τοῦ αἰῶνος τούτου (Ρωμ. ιβ', 1-2). Ὁ λαὸς μᾶς
θέλει νὰ εἴμεθα ὁδοδείκτες πορείας λυτρωτικῆς,
νὰ ἀκολουθοῦμε στὰ ἴχνη τοῦ Χριστοῦ (Α Πέτρ.
β', 21), νὰ προβάλλουμε τὸν ἑαυτὸν μας παρά-
δειγμα πρὸς μίμησιν, ὡς καλοὶ ἱεραπόστολοι
καὶ καλοὶ Ποιμένες. Τότε μᾶς χαρίζει τὴν ἀνα-
γνώριση, τὸ σεβασμὸ καὶ τὴν ἐκτίμησή του.

3. Ὅπως καὶ ἄλλοτε σᾶς ἔχω γράψει «προσέ-
χετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ» (Πραξ. λθ',
28) καὶ μὴ δίδετε ἀφορμὲς γιὰ νὰ βλασφημεῖται
τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου μέσα στὸν κόσμον. Κληρικὸς
σκανδαλοποιὸς εἶναι κρημνιστὴς ψυχῶν, καὶ θὰ
εἶναι ἀναπολόγητος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Προ-
σέχετε καὶ τὶς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς σας, πῶς
ζῆτε, πού μένετε, ποιούς συναναστρέφεσθε, μὲ
ποιούς συνεργάζεσθε, πῶς ὁμιλεῖτε, πῶς ἀντι-
δρᾶτε σὲ προσβολές, πῶς συμπεριφέρεσθε. Ὅλα
τὰ παρακολουθεῖ ὁ κόσμος καὶ κρίνει τὸν καθέ-
να μας μὲ αὐστηρότητα. Μὴν εἴσθε ὑπερβολικὰ
κοσμικοί, μὴ κομφυεσθε, μὴ φέρεσθε ἀλαζο-
νικὰ καὶ μὲ τρόπο πού δὲν συνάδει στὸ σχῆμα
σας. Νὰ ἔχετε σεμνότητα καὶ ταπεινότητα. Οἱ νε-
ώτεροι νὰ σέβεσθε δεόντως τοὺς πρεσβυτέρους
ἱερεῖς καὶ νὰ δείχνετε ὅτι ἔχετε ἀναγεννηθεῖ ἐν
Χριστῷ. Μείνετε κοντὰ στὸ λαὸ μας πού σᾶς ἔχει
ἀνάγκη, διδάσκετέ τον μὲ ὑπομονὴ καὶ ἀγάπη.

Μετά τὸν Θεὸν ὁ πιστὸς λαὸς μας εἶναι ἡ ἀσπίδα μας καὶ ἡ προστασία μας. Μὴ ἀπομακρύνεσθε ἀπὸ αὐτόν, μὴ τὸν περιφρονεῖτε, μὴ τὸν ἐξοργίζετε, μὴ τὸν λουδορεῖτε, μὴ τὸν ἐγκαταλείπετε ἀποίμαντο, διότι εἶναι τὸ λογικὸ Ποίμνιο, χάριν τοῦ ὁποῦ βρῖσκει δικαίωση τὸ ἔργο μας καὶ ἡ ἀποστολή μας καὶ ἡ ὑπαρξή μας ὡς ποιμαινούσης Ἐκκλησίας, καὶ γιὰ νὰ μὴν ἔλθει ἐπάνω μας ἡ ὀργή τοῦ Θεοῦ, ὅπως περιγράφεται στὸ γνωστὸ λδ' κεφάλαιο τοῦ Προφήτου Ἰεζεκιήλ γιὰ τοὺς κακοὺς ποιμένες τοῦ Λαοῦ Του. Κληρικὸς ποὺ ἀσχολεῖται μὲ ἀλλότρια τῆς ἀποστολῆς του ἔργα δὲν κάνει κακὸ μόνο στὸν ἑαυτόν του, ἀλλὰ συμπαρασύρει καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους Κληρικοὺς στὴν ἀπαξίωση. Παρὰ τὸ ὅτι ὁ λαὸς μας ἔχει ὀξυδέρκεια καὶ ὑψηλὴ νοημοσύνη, ἐν τούτοις σὲ ὧρες κρίσεως ὑπάρχει ὁ φόβος νὰ καοῦν μαζὶ μὲ τὰ ξερὰ καὶ τὰ χλωρά.

4. Βεβαιωμένα παραπτώματα Κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τυγχάνουν ἤδη ἀπὸ ἐτῶν τῆς δεουσῆς ἀντιμετώπισης μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ἱεροκανονικοῦ καὶ δικαϊκοῦ πειθαρχικοῦ καὶ σωφρονιστικοῦ συστήματος τῆς Ἐκκλησίας μας. Παλαιότερα εἶχα καλέσει ἐκεί-

νους ἐξ ὑμῶν οἱ ὁποῖοι φέρεσθε ἀπὸ φημολογίες ἀναμεμιγμένοι σὲ δραστηριότητες ἀπάδουσες στὸ Ἱερὸ σχῆμα σας, νὰ μετανοήσετε καὶ νὰ διορθωθῆτε. Προσέξατε, διότι δὲν ὑπάρχουν πλέον ἄλλα περιθώρια ἀνοχῆς καὶ ἀναμονῆς. Δὲν πρόκειται νὰ ἀδικήσω βεβαίως κανένα ἀπὸ σᾶς, ἐφ' ὅσον προσκομισθοῦν ἀποδείξεις ἀθωότητος, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ ἀδικήσω καὶ τὴν Ἐκκλησία, διότι ἐπάνω καὶ πέρα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τὰ ἰδικὰ μας εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἀγνοὺς Κληρικοὺς... Λυποῦμαι, ἀλλὰ πρέπει νὰ σᾶς πῶ ὅτι ἀνάμεσά σας ὑπάρχουν ἀκόμη κάποιες ἐστῖες ἠθικῆς σήψεως ποὺ ἐνοχλοῦν. Θὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ θὰ παταχθοῦν. Τὰ ἀποστήματα, ὅταν δὲν θεραπεύονται μὲ τὰ θεραπευτικὰ ἐπιθέματα, χρειάζονται θερμοκαυστήρα.

5. Τὸ ζήτημα τῆς τακτικῆς καὶ συνεποῦς ἐπιτελέσεως τῶν λειτουργικῶν, ἀγιαστικῶν καὶ ἱεραποστολικῶν καθηκόντων σας εἶναι καιρίας σημασίας. Δὲν εἶσθε ὑπάλληλοι, ὥστε νὰ ἐργάζεσθε μὲ ὠράριον ἐργασίας ἢ ὅταν δὲν ἔχετε ἐφημερίαν νὰ λείπετε ἀπὸ τὸν Ναὸν σας καὶ νὰ ἐμφανίζεσθε μόνον κατὰ τὴν ἐβδομάδα σας.

Ὁ Μακαριώτατος καὶ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου μὲ τὸν Πρόεδρο τῆς Δημοκρατίας, τὴν Πρόεδρο τῆς Βουλῆς καὶ τὴν Ὑπουργὸ Παιδείας κατὰ τὸ ἐπίσημο γεῦμα γιὰ τὴν Ἡμέρα τῆς Ὁρθοδοξίας (20 Μαρτίου 2005).

Ἡ συνήθεια αὐτή, ὅπου παρατηρεῖται, εἶναι ἀπαράδεκτη. Ἐνας Ἱερεὺς τὴν ἐβδομάδα ἐνδεχομένως νὰ ἀναλαμβάνει τὴν τέλεση τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἀλλὰ ὁ Ναός καὶ οἱ Πιστοὶ ἔχουν ἀνάγκη καὶ ἀπὸ ἄλλες ἐξυπηρετήσεις ἐκ μέρους σας καὶ δὴ καὶ μὲ τὸν καλύτερο καὶ εὐγενέστερο τρόπο, ἰδίως στὴν ἠλεκτρονικὴ ἐποχὴ στὴν ὁποία ζοῦμε, πού ὅλοι θέλουν νὰ ἐξυπηρετηθοῦν συντόμως λόγῳ ἐλλείψεως χρόνου. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἀπαιτεῖται ἡ καθημερινὴ παρουσία ὄλων σας στὸν Ἱ. Ναὸ πού ὑπηρετεῖτε. Ἐὰν ἔτσι δὲν συμπεριφερθεῖτε, κανεὶς δὲν θὰ σᾶς δικαιώσει. Μὴ βλέπετε τὸ καθήκον σας ὡς ἀγγαρεία καὶ μὴ ἀποφεύγετε τὶς Ἱερὰς Ἀκολουθίες, ἰδίως τώρα τῆ Μ. Τεσσαρακοστή. Ἐμπουτίσατε αὐτὴ τὴν περίοδο μὲ ἔκτακτες εὐκαιρίες συνάξεως τῶν πιστῶν π.χ. μὲ Ἀγρυπνίες, Εὐχέλαια στὸ Ναό, Παρακλήσεις, Ὁμιλίες κ.λπ.

6. Μὴ φείδεσθε κόπων γιὰ νὰ προσφέρετε πνευματικὴ τροφή στους ἐνορίτες σας, πού διψοῦν. Καὶ μιλήσετε μαζί τους σὲ κάθε εὐκαιρία, στὸ σπίτι τους ὅταν σᾶς καλοῦν, στὶς ΕΣΜΑΓ, στὰ μεγάλα παιδιὰ τοῦ Κατηχητικοῦ, παντοῦ. Προγραμματίστε ἐκδηλώσεις πνευματικῆς οἰκοδομῆς, ἐνημερῶστε τοὺς ἐνορίτες σας περὶ τοῦ συντελουμένου στὴν ἐνορία σας καὶ σὲ ὅλη τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ μας κοινωνικοῦ καὶ φιλανθρωπικοῦ ἔργου, διαδῶστε τὴν ἀλήθεια καὶ μὴ περιμένετε μοιρολατρικὰ τὴν ἐκβαση τῶν γεγονότων. Ὁ λαὸς μας στὴ συντριπτικὴ του πλειονότητα ἀπέδειξε ὅτι μᾶς στηρίζει, δὲν ἔπαυσε νὰ ἐκκλησιάζεται, οἱ Ναοὶ μας γεμίζουν ἀπὸ κόσμο. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀπόδειξη τῆς ἐμπιστοσύνης μὲ τὴν ὁποία μᾶς περιβάλλει. Πρέπει νὰ ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτὴ τὴν ἐμπιστοσύνη, νὰ τὴν ἐνισχύσουμε, νὰ πείσουμε τοὺς πάντες ὅτι δὲν εἴμεθα ὅλοι μέσα στὴν Ἐκκλησία εὐτελισμένοι, ἀλλὰ ἐλάχιστοι. Βλέπετε ὅτι ἀνοιξαν οἱ πύλες τοῦ Ἄδου καὶ ξεχύθησαν οἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ γιὰ νὰ μᾶς «συνιάσουν ὡς τὸ σίτον» (Λουκ. κβ', 21). Σκεφθῆτε τί κρύβεται πίσω ἀπὸ τὴν ἐκστρατεῖαν γιὰ τὴν πάταξη τῶν σκανδάλων καὶ τὴν τιμωρία τῶν ἐνόχων.

7. Τὰ λεγόμενα «τυχερά» εἶναι ζήτημα λεπτό. Σᾶς ἔγραψα ἀπ' ἀρχῆς ΜΗ ΖΗΤΑΤΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ ΠΟΣΟΝ. Δὲν ἔχετε αὐτὸ τὸ δικαίωμα, οὔτε νὰ κάνετε διατίμησι τῶν μυστηρίων, οὔτε νὰ ἀπαιτῆτε νὰ σᾶς καταβάλλουν οἱ πιστοὶ ἀμοιβὴ γιὰ τὶς ἱεροπραξίες πού

τελεῖτε. Ὁ κόσμος ξέρει ὅτι ἀμείβεσθε ἀπὸ τὸ δημόσιο καὶ ἂν θέλει σᾶς δίδει κάτι ὡς «φιλότιμον», ὡς ἀνέκαθεν ἐλέγοντο οἱ προαιρετικὲς αὐτὲς εισφορές, τὰ φιλοδωρήματα τῶν πιστῶν στους Ἱερεῖς των, οἱ ὁποῖες δὲ εἶχαν, οὔτε καὶ ἔχουν τὴν ἔννοιαν τῆς ἀμοιβῆς ἐναντι τῆς προσφερθείσης ἐξυπηρετήσεως, διότι τὸ ἔργον τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶναι ἐπάγγελμα ἀλλὰ ἀποστολή, τοῦ δικαίωματος τῆς ἀξιοπρεποῦς ἀπλῶς συντηρήσεως τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἀπορρέοντος ἐκ τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν παρεχομένης ὀλοσχεροῦς ἀφιερώσεως αὐτοῦ. Ἐπομένως ὅταν ἐρωτᾶσθε ἀπὸ τοὺς πιστοὺς τί πρέπει νὰ προσφέρουν, πρέπει νὰ ἀπαντᾶτε. «Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ ΚΑΙ ΑΝ ΘΕΛΕΤΕ». Μὴ παραθεωρήσετε τὴν ἐντολή μου αὐτή. Θὰ εἶμαι πολὺ αὐστηρὸς σὲ καταγγελίες περὶ τοῦ ἀντιθέτου. Μὲ ἀπόφαση τῆς Ἱεραρχίας, οἱ ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτες, καὶ βέβαια καὶ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὅταν παρίστανται σὲ ἱεροπραξίες δὲν λαμβάνουν κανενὸς εἵδους ἀμοιβή. Τοῦτο, ὡς πρὸς ἐμέ, ἴσχυσε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πού ἐξελέγην Μητροπολίτης, ἀλλὰ καὶ τώρα πού εὐρίσκομαι κοντὰ σας. Ἐδῶ στὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ μας κανενὸς εἵδους ἀμοιβῆ δὲν πρέπει νὰ δίδεται γιὰ τὴν παράστασι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἢ τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων καὶ σὲ πανηγύρεις Ναῶν. Παρακαλῶ αὐτὴ μου ἡ ἐντολή νὰ τηρηθῆ ἐπακριβῶς. Ἐχει μείνει πρὸς μελέτη ἀπὸ εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ πού συνηστήθη ἀπὸ τὴν ΔΙΣ τὸ ζήτημα τῶν σχολαζόντων Ἀρχιερέων, πού καλοῦνται νὰ τελέσουν μία ἱεροπραξία· ἂν δηλ. αὐτοὶ θὰ ἀμείβονται ἢ ὄχι, δεδομένου ὅτι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν αὐτὸν μόνον ἔχουν ὡς πόρον ζωῆς. Τὴν ἀπόφαση τῆς ΔΙΣ θὰ σᾶς γνωρίσουμε προσεχῶς μόλις ληφθῆ.

8. Μὴ ζητετε προκλητικὰ καὶ μὴ ἀσχολεῖσθε μὲ τὸ θησαυρισμὸ ὑλικοῦ πλοῦτου. Βέβαια εἴσθε οἰκογενειάρχες οἱ περισσότεροι καὶ ἔχετε ὑποχρεώσεις ἀπέναντι στὰ παιδιὰ σας. Κανεὶς δὲν θὰ σᾶς μεμφθῆ ἐπειδὴ φροντίζετε γι' αὐτὰ ὅπως κάνει κάθε καλὸς γονεὺς μέσα στὰ ὅρια τῆς λογικῆς καὶ τῆς εὐπρέπειας. Οἱ ὑπερβολὲς ὅμως σκανδαλίζουν καὶ δημιουργοῦν παράπονα καὶ αὐστηρὲς κριτικὲς γιὰ ὅλους μας. Δὲν νοεῖται ὁ Ἐφημέριος μιᾶς Ἐνορίας, ἔστω καὶ τῶν Ἀθηνῶν, νὰ ἐμφανίζεται νεόπλοτος, μὲ ἰδιοκτησίες πού δὲν δικαιολογοῦνται, καὶ μὲ ζωὴ πολυτελῆ καὶ κοσμικὴ πού δὲν ἐπιτρέπεται. Μὴ ἐκτίθεσθε γυρνώντας μὲ πολυτελῆ αὐτοκίνητα, «μὴ θησαυρίζετε θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς» (Ματθ. στ', 19), μὴ

σκανδαλίζετε τὸ Ποίμνιό σας μὲ τὸ νὰ συλλέγετε χρήματα καὶ τίποτε ἄλλο. Ὁ λαὸς μας δὲν εἶναι ἄδικος. Δὲν σᾶς θέλει νὰ στερεῖσθε, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀνέχεται νὰ ζῆτε μὲ πολυτέλεια, θέλει νὰ συντηρεῖσθε εὐπρεπῶς. Εἶπα πρὸ ἡμερῶν σὲ λόγο μου γιὰ τὸν Ἐπίσκοπο ὅτι πρέπει νὰ ζεῖ «σὲ γυάλινο σπίτι». Τὸ αὐτὸ, τηρουμένων τῶν ἀναλογιῶν, ἰσχύει καὶ γιὰ σᾶς. Σήμερα πολὺς κόσμος ἄρχισε νὰ στερεῖται, τὸ ὄριο τῆς φτώχειας ἐγγίζει πολλὰ νοικοκυριά. Ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ συντρέξῃ τὸν φτωχό, νὰ δώσῃ στὸν ἀνήμπορο, νὰ ἐπουλώσῃ πληγῆς καὶ ὄχι νὰ φαίνεται ὅτι ἐκμεταλλεύεται τὴν ἀνάγκη τοῦ ἄλλου. Μή, σᾶς ἱκετεύω, δίδετε τροφή σὲ οἰκονομικὰ σκάνδαλα, σεβασθῆτε τὸ ἱερὸ χρῆμα τοῦ Ναοῦ σας, ἐστὲ ἀγρυπνοὶ φύλακες τῆς διαφάνειας. Τὰ σκάνδαλα γενικῶς καὶ δὴ καὶ τὰ οἰκονομικὰ ὁ Λαὸς δὲν τὰ συγχωρεῖ ποτέ ἰδίως μάλιστα σὲ μᾶς. Δὲν ἀνέχεται νὰ ζοῦμε πολυτελῶς καὶ πάνω ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ μέσου Ἑλληνα. Δὲν μᾶς συγχωρεῖ νὰ ἔχουμε ὑψηλές καταθέσεις πού ἢ προέλευσή των δὲν δικαιολογεῖται. Ἡ φιλαργυρία εἶναι εἰδωλοατρία.

9. Ἄν τὰ προηγούμενα ἰσχύουν γιὰ τοὺς ἐγγάμους Ἱερεῖς, ἰσχύουν μὲ τὸ παραπάνω γιὰ τοὺς ἀγάμους. Οἱ ἀγάμοι ἔχετε δώσει φρικτοὺς

ὄρκους ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι θὰ τηρήσετε ἀκτημοσύνη σὲ ὅλη σας τὴ ζωὴ, καὶ ὑπακοή καὶ παρθενία. Γιατί λοιπὸν ἐπιδίδεσθε πολλοὶ ἀπὸ σᾶς στὸν ἀδικαιολόγητο πλουτισμό; Γιατί σκανδαλίζετε τὸ λαὸ μὲ τὶς κοσμικὲς σας ἐπιδόσεις; Γιατί ὠρισμένοι συμπεριφέρεθε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους σὲ ἡλικία συναδέλφους σας μὲ ἐγωισμό καὶ ἔπαρση; Γιατί κάνετε παρέες πού δὲν σᾶς συνιστοῦν; Γιατί δὲν παραμένετε προσηλωμένοι ἀποκλειστικὰ στὰ πνευματικὰ σας ἔργα; μὲ αὐτὰ πού γράφω ἐδῶ δὲν θέλω νὰ ἐξαιρέσω καὶ τοὺς ἐγγάμους, πολλοὶ τῶν ὁποίων φανερόνουν παρεμφερῆ συμπτώματα. Ξέρω ὅτι οἱ περισσότεροι ἀπὸ σᾶς προσφέρετε στὴν Ἑνορία σας πολὺτιμες ὑπηρεσίες σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς. Καὶ ὅτι ἔχετε ἀνεπίληπτον βίον. Γι' αὐτὸ καὶ σᾶς ἔχω κατ' ἐπανάληψη ἐπαινέσει γι' αὐτὰ. Ὁμιλῶ ἐδῶ γιὰ ἐκείνους, τοὺς ὀλίγους, πού ἔχουν λησμονήσει τὴν ἀποστολὴν των, πού τοὺς ἐνδιαφέρει μόνον ἢ ἐπίδειξη, τὰ φανταχτερὰ ἄμφια, ἢ κομπορημοσύνη. Ποῦ εἶναι ἡ ταπείνωση πού ὑψώνει τὸν ἄνθρωπο; Τὰ ἀξιώματα παντοῦ, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἐκκλησία, ὅταν δίδονται σὲ ἀνώριμους ἀνθρώπους, γεννοῦν τύφωση καὶ ἀλαζονεία. Ἀντίθετα ὅταν τὰ ἀξιώματα κατέχουν σοβαροί, ὑπεύθυνοι καὶ μετρη-

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν ἐνθρόνιση τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Πατρῶν (2 Ἀπριλίου 2005).

μένοι σέ όλα των ἄνθρωποι, μέ ὑψηλό ἦθος καί φρόνημα ταπεινὸ καί ἐκκλησιαστικό, ἔστω καί νέοι, συμβάλλουν στό νά γίνονται ἀποδεκτοὶ καί σεβαστοὶ ἀπό ὄλους οἱ κάτοχοι των. Σ' αὐτοὺς ἰσχύει τὸ τοῦ Ἁπ. Παύλου πρὸς τὸν Τιμόθεον «*Μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω*» (Α' Τιμοθ. δ', 12). Μερικοὶ ἀπὸ σᾶς, ἔγγαμοι ἢ ἄγαμοι, ἐλάβετε κάποιον ὀφθίκιο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, σέ νεαρή ἡλικία, καί ἔνεκα αὐτοῦ προΐστασθε παλαιότερων κατὰ τὰ πρεσβεία συναδέλφων σας, σπανίως δὲ καί γερόντων. Προσπαθήστε λοιπὸν νά δικαιοῦσθε μέ τὸ ἦθος, τὴν σοβαρότητα, τὴν πνευματικότητά σας, τὴν τιμὴ πού σᾶς ἔκανε ἡ Ἐκκλησία. Φθάσατε σ' αὐτὸ τὸ ὕψος καί κανεὶς δέν θὰ σᾶς ἀμφισβητήσῃ τὴν πρωτοκαθεδρία στή λειτουργικὴ συναξή. Μὴ παραθεωρεῖτε τοὺς συμπρεσβυτέρους σας. Ρυθμίσατε τὰ τοῦ προβαδίσματος στὶς Ἱ. Ἀκολουθίες μέ κάποιαν ἐλαστικότητα, πρὸς τιμὴν ἐνίστε καὶ τῶν λοιπῶν συνεφημερίων σας. Μάθετε νά παραχωρεῖτε τιμὴν καὶ στοὺς ἄλλους, χωρὶς νά καταστρατηγεῖτε μονίμως τὴν καθιερωμένη τάξη τῆς Ἐκκλησίας. Θεωρῶ ὅτι θὰ ἦταν πολὺ τιμητικὸ γιὰ σᾶς, ἂν κάποιες φορές δίδατε τὸ προβάδισμα οἱ νεαροὶ Ἀρχιμανδρίτες ἢ οἱ Πρωτοπρεσβύτεροι καὶ σέ κάποιον σεβασμιο ἱερέα πού δέν ἔχει ὀφθίκιο, ἀλλὰ ἐργάζεται ἐπὶ πολλὰ χρόνια στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου. Συμπεριλάβατε στοὺς συνεργάτες σας, οἱ Πρόεδροι, πρωτίστως τοὺς συνεφημερίους σας, καθιστώντας τοὺς κοινωνοὺς τῶν προβλημάτων τοῦ τομέως σας ἢ τῆς Ἐνορίας σας ἐν γένει. Θέσατε κριτήριον τῶν πράξεων σας τὴν ἀγάπη. Αὐτὴ συνιστᾷ τὴν πιὸ μεγάλη δύναμη στὸν κόσμον. Καὶ τὴν ταπεινώσει πού ὑψώνει. Προσέξατε. Ρυθμίσατε τὰ καθ' ὑμᾶς ὅπως πρέπει, ἀντιληφθῆτε τί γίνεται δίπλα σας καὶ μὴ φέρετε ποτέ σέ δύσκολη θέση τὴν Ἐκκλησία, πού κανένας λόγος δέν ὑπάρχει γιὰ νά φορτῶνται τὰ δικά μας πάθη.

10. Τὸ μεγάλο μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας ὄλων μας εἶναι ἡ πνευματικότητά μας. Ὅταν εἶσαι πνευματικὸς ἄνθρωπος καὶ διαπνέσαι ἀπὸ τὴν εὐαγγελικὴ ἀλήθεια καὶ τὸν ἀποστολικὸ ζῆλον, κανένας ψόγος δέν μπορεῖ νά σέ ἐγγίσει. Ἡ πνευματικότητά σου ὑποδεικνύει πῶς νά φερθεῖς, πῶς νά μιλήσεις, πῶς νά ἐνεργήσεις. Χωρὶς πνευματικότητα ὁ λόγος σας δέν εἶναι «*ἄλατι ἠρτυμένος*» (Κολασ. δ', 6), ἀλλὰ «*κερὸν ρῆμα*» (Σ. Σολ. α', 2). Πολλοὶ ἀπὸ σᾶς ἔχετε

ἰδιαίτερη ἐπίδοση σέ καταδικαστέες συνήθειες, ὅπως «*τὸ ἀργὸν ρῆμα*» (Ματθ. ιβ', 36). Ἀσχολεῖσθε μέ πολλὰ καὶ ποικίλα, πάντως ὄχι μέ ἐκεῖνα μέ τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νά ἀσχολεῖσθε. Συκοφαντίες καὶ κακοήθειες δέν θὰ παύσουν νά χαλκεύονται, ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια θὰ λάμψει ἀργὰ ἢ γρήγορα. Ἡ πνευματικότητά, ὅπου ὑπάρχει, λειτουργεῖ καὶ ὡς ἀσπίδα ἀκαταμάχητη ἔναντι ἀδίκων προσβολῶν καὶ ἐπιθέσεων. Πολλοὶ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ κατηγορήθησαν καὶ ἐσυκοφαντήθησαν. Ἀλλὰ γρήγορα οἱ συκοφάντες ἀπεκαλύφθησαν καὶ ἡ ἀλήθεια διέλαμψε. Μὴ φοβεῖσθε τοὺς συκοφάντες ἐφ' ὅσον εἴσθε προσηλωμένοι στὰ καθήκοντά σας. Φοβηθῆτε τὸ Θεό, ὅποτε τίποτε κακὸ δέν μπορεῖ νά σᾶς κάνει ἄνθρωπος. «*Κύριος φωτισμὸς μου καὶ σωτὴρ μου... τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;*» (Ψ. κστ', 1).

Ἄδελφοί μου, Παιδιά μου,

Σᾶς ἔγραψα τὰ λόγια αὐτὰ ἀπὸ πόνο καὶ μέριμνα γιὰ τὴ διόρθωση ὄλων μας. Ὁ τυφὸν πού μᾶς ἔπληξε δέν πέρασε ἀκόμη καὶ τὰ ἀπὸνερά του θὰ τὰ δοκιμάζουμε γιὰ πολὺ καιρὸ. Ὅμως «*οὐδὲν κακὸν ἀμιγές καλοῦ*». Σὰν καλοὶ φιλόσοφοι πρέπει νά συναγάγουμε τὰ καλὰ συμπεράσματά μας. Νά διδαχθοῦμε ἀπὸ τὰ λάθη μας, νά διορθώσουμε τὶς συμπεριφορές μας, νά μετανοήσουμε γιὰ τὰ πάθη μας, νά ταπεινωθοῦμε, νά γίνουμε προσεκτικότεροι, νά βάλουμε μιὰ νέα ἀρχή «*τοῖς μὲν ὀπισθεν ἐπιλανθάνομενοι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι*» (Φιλ. γ, 13). Αὐτὸ ζητεῖ τώρα ἀπὸ ἐμᾶς ὁ Θεός, αὐτὸ θέλει καὶ ὁ λαὸς Του. Κάνετε καὶ σεῖς τὴν αὐτοκριτικὴν σας καὶ λάβετε θαρραλέες ἀποφάσεις γιὰ τὸ ἐφεξῆς μέλλον. Μὲ τίς σκέψεις μου σ' αὐτὴ τὴν ἐπικοινωνία μας σᾶς ἔρριψα μερικὲς ιδέες. Ἀσφαλῶς ἔχετε καὶ σεῖς πολλές ἄλλες. Ἐπιστρατεύσατε τὴν ἀγάπη σας πρὸς τὸ Θεὸ καὶ τὴν Ἐκκλησία μας, καὶ ἐπιβεβαιώσατε τὴν πνευματικὴν μας σχέση, πατὴρ καὶ υἱοῦ, πρὸς διάνοιξη διεξόδων γιὰ μιὰ νέα δημιουργικὴ πορεία πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Μὲ πατρικὲς εὐχὲς καὶ ἐν Χριστῷ ἀγάπη

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

9 Ματρίου 2005

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ἡ ἔννοια τοῦ Προπατορικοῦ Ἀμαρτήματος**Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου***«Ὁρατῶν τε πάντων»*

Σέ ὅλους εἶναι γνωστό τὸ προπατορικό ἀμάρτημα δηλ. ἡ ἀνυπακοή ἢ ἡ ἀνταρσία τοῦ ζεύγους τῶν Πρωτοπλάστων μέσα στὸν παράδεισο. Χρειάζεται ἐδῶ ὅμως νὰ διευκρινίσουμε μερικά βασικά σημεῖα γιὰ νὰ ἀποφύγουμε παρανοήσεις.

α) Ἄρσεν καὶ θῆλυ

Κατ' ἀρχὴν ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπο, πρῶτα τὸν ἄνδρα καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ ἄνδρα, τὴ γυναῖκα. «Ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς» μᾶς βεβαιώνει ἡ Ἀγ. Γραφή. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι στὴ σκέψη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ δημιουργία τῆς γυναῖκας πρυτάνευσε ἡ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶναι ὁ ἄνθρωπος δηλ. ὁ ἄνδρας μόνος του πάνω στὴ γῆ. Τὸ κοινωνικό στοιχεῖο ἐδῶ κυριαρχεῖ καὶ ἡ κοινωνία μὲ τὸ ἄλλο φῦλο γίνεται ταυτόχρονα μίᾳ δύναμη ζωῆς ποὺ συντηρεῖ ὕστερα καὶ διαιώνει τὴ ζωὴ, πάλιν κατὰ τὴν ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ: «*αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς*» (Γεν. 1,28). Στὰ δύο φῦλα ὁ Θεὸς ἔδωσε σέ μικρογραφία τὶς δικές του ιδιότητες. Πρῶτες ἀπὸ αὐτὲς τὸ λογικὸν καὶ τὸ αὐτεξούσιον. Τὸ ἕνα σημαίνει τὴ δύναμη τῆς σκέψης καὶ τὸ ἄλλο τὴ δύναμη τῆς ἐλευθερίας. Ἡ «εἰκόνα» τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο ὑποδηλώνει τὴ δυνατότητά του νὰ ζήσει μέσα στὸ Θεό, ἐνῶ ἡ «ὁμοίωση» σημαίνει τὴ συνειδητοποίηση αὐτῆς τῆς δυνατότητος. Ὁ Ὀριγένης παρατηρεῖ: «*Ὁ ἄνθρωπος ἔλαβε τὴν τιμὴ τῆς εἰκόνας στὴν πρώτη του δημιουργία, ἀλλὰ ἡ πλήρης τελείωση στὴν ὁμοίωση τοῦ Θεοῦ θὰ τοῦ παρασχεθεῖ στὴ συντέλεια τῶν πάντων*». Ὁ ἀγ. Εἰρηναῖος λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος στὴν πρώτη του δημιουργία ἔμοιαζε μὲ ἕνα μικρὸ παιδί, ἦταν ἀθῶος καὶ ἱκανὸς νὰ ἀναπτυχθεῖ σέ μιὰ πνευματικὴ ὄντοτητα. Αὐτὴ ὅμως ἡ ἀνάπτυξη δὲν ἦταν ἀναπόφευκτη ἢ αὐτόματη. Περνοῦσε μέσα ἀπὸ τὸν ἐλεύθερη βούλη-

ση τοῦ ἄνθρώπου. Ὁ ἄνθρωπος σὰν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δὲν μπορούσε νὰ γίνεῖ ἀντικείμενο ἐκβιασμοῦ, οὔτε πρὸς τὸ καλὸ, οὔτε πρὸς τὸ κακὸ, ὅπως τὸ γνωρίζουμε σήμερα. Ἔτσι μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶχε πάρει ἀπὸ τὸ Θεὸ τὸν προσανατολισμὸ πρὸς τὴν τελείωση, τώρα ἔπρεπε νὰ τον ἐφαρμόσει ἀξιοποιώντας τον.

β) Ἡ σχέση ἀνάμεσα σέ ἄνδρα καὶ γυναῖκα

Ὅπως εἶδαμε ὁ ἄνδρας δὲν ἦταν ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴ γυναῖκα. Καὶ οἱ δύο μαζί ἐπλάσθησαν γιὰ νὰ ἔχουν κοινωνία μεταξύ των. Τὸ «κατ' εἰκόνα» περιλαμβάνει καὶ τὸ στοιχεῖο αὐτό, μιὰ καὶ ὁ Θεός, εἰκόνα τοῦ ὁποῖου εἶναι ὁ ἄνθρωπος, δὲν εἶναι ἕνα πρόσωπο, ἀλλὰ τρία. Ἡ τριαδικότητα εἶναι μιὰ κοινωνικότητα καὶ αὐτὴ ἡ κοινωνικότητα σφραγίζει τὸν κάθε ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος ζῆ κοινωνικά δηλ. ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν κατάσταση τῶν ἄλλων καὶ συμμετέχει στὴ χαρὰ καὶ στὴ λύπη των. «Κάθε ἀνθρώπινη ὕπαρξη εἶναι μοναδική, ἀλλ' ὅμως ὁ καθένας μέσα στὴ μοναδικότητα ἔχει δημιουργηθεῖ γιὰ νὰ ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἄλλους» (Καλλίστου Γουέαρ: Ὁ ὀρθόδοξος δρόμος σ. 62) Μέσα στὸν παράδεισο ὁ Θεὸς τοποθετεῖ τὸ πρῶτο ἀνθρώπινο ζευγάρι καὶ τοῦ δίνει ὁδηγίες: νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ φυλάει τὸν κῆπο τῆς Ἑδέμ. Σ' αὐτὴ τὴν πρώτη φάση ἡ ἐργασία δὲν εἶναι κατάρρα, ἀλλὰ εὐλογία, δὲν εἶναι «δουλειὰ» δηλ. δουλεία, ἀλλὰ δημιουργία. Ὁ ἄνθρωπος διασώζει ἔτσι τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, παραμένει πρόσωπο.

γ) Ἡ αὐτοδύναμη, χωρὶς Θεό, ἐξέλιξη τοῦ ἀνθρώπου

Ταυτόχρονα, καὶ πάντα σύμφωνα μὲ τὴ βιβλικὴ διήγηση, ἡ γῆ προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τοὺς καρπούς της. Ὅλα τὰ δένδρα καρποφοροῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος τρώει καὶ ἀπολαμ-

βάνει. "Όμως ή έντολή του Θεού είναι να μη γευθεί ποτέ τον καρπό ένός δένδρου που βρίσκεται στο κέντρο του παραδείσου. "Ό,τι τρώει ό άνθρωπος είναι του Θεού και του τού δίδει ό Θεός. Έπομένως και αυτή άκόμη ή ύλική κίνηση τής τροφής φέρνει τον άνθρωπο σε σχέση με τού Θεό, άφου προηγουμένως τον έφερε σε σχέση με τή φύση. "Όλα αυτά έξελίσσονται μέσα σε κλίμα έλευθερίας, δέν ύπάρχει άναγκαία ή έπιβεβλημένη κοινωνία του ανθρώπου με τού Θεό, με τον συνάνθρωπο και με τή φύση. Αυτό σημαίνει ότι ό άνθρωπος είχε από τότε τή δυνατότητα να κάνει διαφορετική χρήση τής έλευθερίας του και να πραγματώσει μέν τήν κοινωνία με τον άνθρωπο ή τή φύση, αλλά όχι σαν δωρεά του Θεού, αλλά αυθύπαρκτα, από μόνη τήν κτιστή φύση του και μόνο. Η ύπαρξη του δένδρου τής γνώσεως μέσα στη μέση του παραδείσου είναι τού σύμβολο αυτής τής δυνατότητας. Η βρώση των καρπών του δέν συνιστά κοινωνία και σχέση με τού Θεό. Άντιπροσωπεύει τή δυνα-

τότητα του ανθρώπου να πραγματοποιήσει στη ζωή του τήν κοινωνία με τους άλλους άνεξάρτητα από τού Θεό και χωρίς αυτόν. Σ' αυτή τήν περίπτωση ό άνθρωπος από πρόσωπο μεταμορφώνεται σε άτομο. Τό «καλόν» και τού «κακόν» στο άπαγορευμένο δένδρο δέν έχει τή χρησιμοθηρική έννοια που δίνουμε στους όρους αυτούς σήμερα. Σημαίνει τή ζωή και τού θάνατο, έπειδή άνεξαρτοποίηση από τού Θεό σημαίνει θάνατο και κοινωνία μαζί του σημαίνει ζωή. Γι' αυτό και ή προειδοποίηση του Θεού είναι σαφής: όταν θά φάτε από τον καρπό αυτού του δένδρου θά πεθάνετε. Έδώ δέν είναι μια άπειλή, όπως θά μπορούσε να υποθέσει κάποιος. Είναι μια πρόγνωση και μια προειδοποίηση για κάτι που άναπόφευκτα έρχεται σαν συνέπεια ύστερα από μια αίτια. Σημαίνει τή σχέση αίτιου και αιτιατού. Γι' αυτό και ή ευθύνη των πρωτοπλάστων είναι πλήρης. Κανείς δέν θά μπορέσει να τούς άπαλλάξει άπ' αυτήν όταν έχουν τήν τόσο κατηγορηματική προειδοποίηση του Θεού.

Η δημιουργία τής Εύας από τήν πλευρά του Άδάμ, Μουρεάλε Σικελία.

Παρά ταῦτα οἱ πρωτόπλαστοι περιφρουοῦν τὴν προειδοποίηση τοῦ Θεοῦ καὶ παραβαίνουν τὴν ἐντολή του. Κάποιο ἐλαφρυντικό εἶναι ἡ ἐμφάνιση τοῦ ὄφως. Τὸ φίδι εἶναι ἡ παρεμβολή τοῦ διαβόλου, τῆς ἐπαναστατημένης αὐτῆς ὑπαρξῆς πού εἶναι αὐτοκαταδικασμένη νὰ διαιωνίζει τὸ θάνατο. Ἡ Εὐὰ ἐλκύεται ἀπὸ τὸ φίδι, ἀλλὰ τίποτε δὲν τὴν ἐμπόδιζε νὰ μὴν ὑποκύψει. Καὶ αὕτη παρασύρει τὸν Ἄδὰμ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τίποτε δὲν τὸν ἐμπόδιζε νὰ ἀντισταθεῖ. Καὶ οἱ δύο ὑπέκυψαν στὸν πειρασμὸ τῆς ἰσοθεΐας καὶ τῆς αὐτοθέωσης καὶ γεύθηκαν τὸν καρπὸ τῆς αὐτονομίας καὶ τῆς ὑπαρκτικῆς αὐτοτέλειας. Ἔτσι συντελεῖται ἡ πτώση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ τρόπου τῆς ὑπαρξῆς του.

δ) Ἡ πτώση ὡς καρπὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου

Ἡ πτώση αὕτη εἶναι καρπὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησε ρομπὸτ πού νὰ τὸν ὑπακούουν τυφλά. Κάτι τέτοιο θὰ ἐσήμαινε ἀναίρεση τῆς εἰκόνας του. Δίχως ἐλευθερία βέβαια δὲν θὰ ὑπῆρχε ἀμαρτία. Ἀλλὰ καὶ δίχως ἐλευθερία δὲν θὰ ἦταν ὁ ἀνθρώπος εἰκόνα τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἐπικοινωνήσει μὲ τὸ Θεὸ μὲ μιὰ σχέση ἀγάπης. Οἱ συνέπειες τῆς πτώσης εἶναι γνωστές: ἡ ἀπόρριψη ἀπὸ τὸν ἀνθρώπο τῆς θεϊκῆς σχέσης, ἡ στροφή ἀπὸ τὸ θεοκεντρισμὸ στὸν ἐγωκεντρισμὸ. Ἀπὸ τὴν ὥρα ἐκείνη ἔπαψε ὁ ἀνθρώπος νὰ βλέπει τὸν κόσμον σὰν δῶρο τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ σὰν ἰδιοκτησία του καὶ νὰ τὸν μεταχειρίζεται ἀνάλογα. Ἔτσι πιᾶσθηκε στὸν φαῦλο κύκλο τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς ἡδονικῆς του ἱκανοποίησης, ὁ κόσμος ἔγινε σκοτεινὸς καὶ ὅλη ἡ φύση ἄρχισε νὰ συστενάζει μαζὶ του. Ὅλα γύρω του τώρα παίρνουν διαφορετικὲς διαστάσεις. Πρῶτα πρῶτα ἀμέσως, μᾶς λέει ἡ Γραφή, οἱ δύο πρωτόπλαστοι εἶδαν ὅτι ἦταν γυμνοί. Μὰ γυμνοὶ ἦταν καὶ πρὶν ἀλλὰ αὐτὸ δὲν τοὺς ἐνοχλοῦσε. Τώρα ὅμως καταλαβαίνουν ὅτι τὰ βλέμματα τοῦ ἄλλου πού πέφτουν ἐπάνω τους δὲν εἶναι βλέμματα ἐνὸς προσώπου πού ἀγαπάει, ἀλλὰ ἐνὸς ξένου, πού βλέπει τὸν ἄλλον σὰν ἀντικείμενο ἡδονῆς καὶ μόνο. Ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς πτώσης ἡ ζωὴ παύει νὰ στο-

χεύει στὴν ἀγάπη καὶ στοχεύει στὴν ἀτομικὴ ἀνάγκη, ἡ ἀλλοίωση τοῦ ἀνθρώπου εἶναι προφανής. Ἡ προσωπικὴ ἐλευθερία ὑποτάσσεται στὴν ἀτομικὴ ἀνάγκη καὶ ὁ θάνατος χωρίζει ἐφεξῆς τὸ σῶμα ἀπὸ τὴν ψυχὴ.

Ἡ ἐμφάνιση τῆς ἐνοχῆς συνιστᾶ ἄλλη συνέπεια τῆς πτώσης, καθὼς καὶ ὁ ἀγὼν γιὰ τὴν αὐτοδικαίωση. Ὁ Ἄδὰμ φοβᾶται τώρα τὸ Θεὸ, καὶ δικαιολογεῖται, ρίπτοντας τὰ βάρη στὴν Εὐὰ. Ἡ αὐτοάμυνα εἶναι δεῖγμα τῆς πτώσης, εἶναι ἀγωνία μπροστὰ στὸ θάνατο. Ἡ τιμωρία δὲν εἶναι ἐκδίκηση τοῦ Θεοῦ γιατί ὁ Θεὸς δὲν εἶναι τιμωρός. Εἶναι ὁ καρπὸς τῆς παρακοῆς. Αὕτη ἡ παρακοὴ φορτώνει τώρα τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ δεινὰ: εἶναι ἡ ἀχρεΐωση τῆς εἰκόνας. Ἀχρεΐωση βέβαια δὲν σημαίνει πλήρη καταστροφή, ἀλλὰ ἀμαύρωση. Γεννιόμαστε δηλ. ὅλοι μας μέσα σ' ἓνα κλίμα ὅπου εἶναι εὐκόλο νὰ κάνεις τὸ κακὸ καὶ δύσκολο νὰ κάνεις τὸ καλόν. Ὅλοι βαρυνόμαστε μὲ τὴν προπατορικὴ ἐνοχὴ. Μερικοὶ διερωτῶνται εἶναι τάχα δίκαιο αὐτό; Ἡ ἀπάντηση εἶναι οἱ ἀνθρώποι φτιαγμένοι κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἀλληλοεξαρτῶνται καὶ εἶναι συγκληρονόμοι. Κανεὶς ἀνθρώπος δὲν εἶναι ἓνα νησί. Εἴμαστε ἀλλήλων μέλη (Καλ. Γουέαρ: ὅπ. παρ. σ. 73).

Πῶς θὰ ξεφύγουμε ἀπὸ τὸν κλοιὸ αὐτό; Ὅταν πέφτουμε πέφτουμε μόνοι μας, ἀλλὰ κανεὶς δὲν σώζεται μόνος του, παρατηρεῖ ὁ Ἄλ. Κομιακόφ. Στους Ἀδελφοὺς Καραμάζοφ ὁ Στάρετς Ζωσιμᾶς λέει ὅτι ὁ καθένας μας εἶναι ὑπεύθυνος γιὰ τὸν καθένα καὶ γιὰ τὸ κάθε τί: «Υπάρχει μόνο ἓνας δρόμος γιὰ τὴ σωτηρία καὶ αὐτὸς εἶναι τὸ νὰ καταστήσεις τὸν ἑαυτὸ σου ὑπεύθυνον γιὰ τὶς ἀμαρτίες ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Μόλις νιώσεις ὑπεύθυνος γιὰ ὅλη τὴν ἀμαρτωλότητα, γιὰ τὸ κάθε τί καὶ γιὰ τὸν καθένα, θὰ δεῖς ἀμέσως ὅτι ἔτσι εἶναι τὰ πράγματα καὶ ὅτι σὺ πρέπει νὰ κατηγορηθεῖς γιὰ τὸν καθένα καὶ γιὰ ὅλα τὰ πράγματα». (Καλ. Γουέαρ π. παρ. σ. 74). Ἔτσι φθάνουμε στὴν κάθαρση τῆς τραγωδίας. Ἀπάντηση στὸ προπατορικὸ ἀμάρτημα εἶναι ἡ σάρκωση τοῦ Θεοανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

του Άλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητού του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας,
της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Σπουδή της Όρθόδοξης Θεολογίας και έξειδικεύσεις

Όπωςδήποτε οι Θεολογικές μας Σχολές και σπουδές θεραπεύουν και καλλιεργούν την Όρθόδοξη Θεολογία βασισμένη στον άποκαλυφθέντα λόγο του Θεού, έρμηνευμένο ιστορικά και άποτυπωμένο συστηματικά. Διατηρούν την άρρηκτη σχέση τους με την Όρθόδοξη Έκκλησία και την πράξη Της. Αν οι θεολογικές μας Σχολές διατηρούν τον όμολογιακό τους χαρακτήρα δέν είναι γιατί έκλαμβάνουν την Όρθοδοξία ως μία άπό τις πολλές ύπάρχουσες Όμολογίες άλλά γιατί όμολογούν τον δεσμό τους με την παράδοση της όρθόδοξης καθολικής Έκκλησίας και έκλαμβάνουν την Θεολογία ως έκκλησιαστικό χάρισμα. Τουτό ώθει την Θεολογία νά διαλέγεται και νά εισέρχεται σέ κοινωνία και έπικοινωνία με τον σύγχρονο άνθρωπο, την κοινωνία, τις έπιστήμες και τον κόσμο. Ό θεολογικός λόγος μεταπλάθεται σέ θεολογική γλώσσα, ή όποία έμπλουτίζεται και με τους θησαυρούς των άλλων γλωσσών των έπιστημών του ανθρώπου. Η θεολογία τελικά γίνεται «πέρασμα» στον κόσμο. Ξεφεύγει, δηλαδή, άπό τον κακώς έννοούμενο χαρακτηρισμό της θεολογίας ως «άκαδημαϊκής» ένασχολήσεως, ως άπόμακρης, δηλαδή, άπό τά πράγματα διατριβής και έπιχειρεί ό λόγος της νά είναι έμπρακτος και ή πράξη της έλλόγιμη.

Αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω βοηθούν ώστε ή Όρθόδοξη Θεολογία, ή όποία καλλιεργείται στις Θεολογικές μας Σχολές και ή διδασκαλία της ή όποία διαμορφώνεται στο πρόγραμμα σπουδών τους, νά μήν παραμείνει στεγανή και άδιάβροχη άλλά νά διατηρήσει την άνοικτότητά της προς πάσαν κατεύθυνση: των άλλων Θεολογιών, των άλλων θρησκειών, των άλλων έπιστημών, πολιτισμών και τεχνών. Και αυτό βέβαια θά γίνει με βάση τις συγκεκριμένες άρχές της πρόσληψης, της συνεργίας, της έμπειρίας και της φιλοκαλίας.

Μιά τέτοια αντίληψη όδηγεί στην υιοθέτηση του τριπλού άξιώματος των σύγχρονων πανεπιστημίων που είναι ή έρευνα, ή διδασκαλία και οι έφαρμογές.

Η διδασκαλία δέν μπορεί νά είναι μία άπό καθέδρας και νά άρκείται σέ μία μόνο στις πανεπιστημιακές αίθουσες διεξαγωγή της διδασκαλίας. Άπαιτείται ή συμμετοχή και συνεργασία των φοιτητών και φοιτητριών στη διδακτική διαδικασία, κάτι που τους προετοιμάζει ως μέλλοντες και μέλλουσες διδάσκοντες και διδάσκουσες. Όφείλει τό πρόγραμμα νά φροντίσει με εκπαιδευτικές και ποιμαντικές έπισκέψεις έπί τόπου νά διεγείρει τό ένδιαφέρον τους για μάθηση: νά καλλιεργεί την έρευνητική και συγγραφική έφεσή τους με την έκπόνηση φροντιστηριακών έργασιών και τη συμμετοχή τους σέ έρευνητικά προ-

γράμματα· να προσελκύει την προσοχή τους με την προβολή ὀπτικοακουστικῶν προγραμμάτων καὶ τὴ σύνδεσή τους με τὸ διαδίκτυο.

Ὅσον ἀφορᾶ στὰ «νέα» προγράμματα πιθανὸν μιὰ ἀναδιάρθρωση ἢ ἀναδιάταξη τῶν τομέων νὰ προσέφερε καλύτερες λύσεις στὸ Πρόγραμμα. Ἀκόμη, ἡ διαφοροποίηση σὲ μαθήματα κορμοῦ καὶ ἐπιλογῆς (ἢ καὶ ἡ εἰσαγωγή ἐλευθέρων μαθημάτων) καὶ ὁ καθορισμὸς τῶν προαπαιτουμένων βασικῶν μαθημάτων θὰ διευκόλυνε στοιχειώδεις ἀπαιτήσεις, ἂν μάλιστα προηγεῖτο ἕνας προπαιδευτικὸς κύκλος μαθημάτων γλωσσικῶν, μεθοδολογίας, ἀνθρωπολογικῶν ἐπιστημῶν. Κατὰ τὴ γνώμη μου συνιστᾶται ἡ δημιουργία ἐνὸς ἄτυπου Τομέα ποὺ θὰ διαχειρίζεται τὸν κύκλο τῶν προπαιδευτικῶν μαθημάτων. Μποροῦν ὅμως νὰ παραμείνουν διεσπαρμένα ὅπως ἔως τώρα στοὺς διαφόρους Τομεῖς.

Θὰ χρειαστεῖ ἐπίσης ἀναθεώρηση τοῦ ἐνδεικτικοῦ προγράμματος σπουδῶν ὥστε νὰ ὑπάρξει μιὰ λογικὴ ἀκολουθία στὴ σειρά, ἀφοῦ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη ἡ δυσκολία τῶν μαθημάτων, ἡ σχέση γενικῆς παιδείας καὶ ἐιδικευμένης γνώσης, ἡ ἐπανεκτίμηση τῶν ἐπὶ μέρους ὑπὸ τὴν ὀπτικὴ τοῦ γενικοῦ. Ἡ ἐπιδιωκτέα ἐκπαιδευτικὴ διαδικασία παρομοιάζεται εὐστοχα με μιὰ κλειψύδρα: ὀφείλει νὰ ἔχει εὐρεία βάση ἐκκίνησης, ὥστε νὰ παρέχει ἐπαρκεῖς προσλαμβάνουσες παραστάσεις· νὰ στενεύει ἐν συνεχείᾳ προσφέροντας τὴν ἐμβάθυνση τῆς ἐξειδίκευσης καὶ νὰ ἀποκαθιστᾶ τὸ εὖρος τῆς στὸ τέλος, ὥστε τὸ ἐπὶ μέρους νὰ ἐπανεκτιμᾶται ὑπὸ τὴν ὀπτικὴν τοῦ γενικοῦ (Ἑλένη Γλύκατζη-Ἀρβελέρ).

Ὅλα αὐτὰ μᾶς φέρνουν καὶ στὸ ζήτημα τῶν ἐξειδικεύσεων στὸ χῶρο τῆς σπουδῆς τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας τόσο στὸ πλαίσιο τοῦ προπτυχιακοῦ ὅσο καὶ τοῦ μεταπτυ-

χιακοῦ κύκλου σπουδῶν. Γιὰ κάτι τέτοιο θὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψη καὶ οἱ γενικότερες ρυθμίσεις τῶν Α.Ε.Ι. ποὺ λαμβάνονται ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωση.

Ἄν δεχθοῦμε, λοιπὸν, ἕνα διετῆ προπαιδευτικὸν κύκλο ποὺ νὰ περιλαμβάνει καὶ τὰ βασικὰ θεολογικὰ μαθήματα θὰ μπορούσε ἕνας ἐπόμενος διετῆς κύκλος νὰ προετοιμάζε με τὴ λήψη τοῦ πτυχίου σὲ μιὰ κατ' ἀρχὴν ἐιδίκευση:

- α) γιὰ θεολόγους καθηγητὲς στὴ Μέση καὶ Στοιχειώδη Ἐκπαίδευση –γίνεται πολὺς λόγος τώρα τελευταία–, β) γιὰ θεολόγους ποὺ νὰ μποροῦν νὰ ἐξυπηρετήσουν ὡς ποιμαντικοὶ ἐπιστημονικοὶ συνεργάτες ἀνάγκες τῶν ἐνοριῶν καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνικῆς διακονίας καὶ γ) γιὰ θεολόγους ποὺ ἡ θεωρητικὴ τους ἔφεση θὰ τοὺς ἐτοίμαζε γιὰ θεμελιώδη ἐπιστημονικὴ ἔρευνα στοὺς διαφόρους θεολογικοὺς κλάδους. Ἀπομένει τὸ πῶς τῆς ὀργανώσεως τῶν μεταπτυχιακῶν κύκλων σπουδῶν Α' (Master) καὶ Β' (διδακτορικοῦ). Ὁ Α' κυρίως Κύκλος θὰ μπορούσε νὰ ὀδηγεῖ σὲ ἐξειδικευμένου τύπου κατάρτιση αὐξημένων προσόντων ἔτσι ὥστε τὸ μεταπτυχιακὸ δίπλωμα ἐιδίκευσης νὰ ἀναγνωρίζεται καὶ ἀπὸ κρατικοὺς φορεῖς καὶ νὰ ἔχει ἀπήχηση στὴν εὐρύτερη ἀγορὰ ἐργασίας.
- Θὰ μπορούσε κάτι τέτοιο νὰ λειτουργήσει καὶ διατμηματικά. Θὰ μπορούσε νὰ περιλάβει μαθήματα καὶ πρακτικὲς ἀσκήσεις στὴν συμβουλευτικὴ καὶ τὴ κοινωνικὴ ἐργασία καὶ οἱ ἀπόφοιτοί μας θὰ μπορούσαν νὰ ἐργασθοῦν σὲ ὑπηρεσίες υγείας, σχολικὲς μονάδες, φορεῖς κοινωνικῆς πρόνοιας καὶ ἀνάλογες ἐκκλησιαστικὲς ὑπηρεσίες.
- Μιὰ ἄλλη ἐιδίκευση θὰ ἦταν ἐκείνη ποὺ θὰ ὀλοκλήρωνε σπουδὲς γύρω ἀπὸ

τή θεωρία και πράξη τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς μέ ἔμφαση στό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καί τήν Κατήχηση. Θά λαμβάνονται ἐπίσης ὑπ' ὄψη μαθήματα τοῦ σχολικοῦ προγράμματος ὅπως ἡ ἀγωγή ὑγείας, ἡ περιβαλλοντική ἐκπαίδευση κ.λπ. ἔτσι ὥστε οἱ ἀπόφοιτοι αὐτοῦ τοῦ προγράμματος νά μποροῦν κατὰ προτεραιότητα νά διδάσκουν τέτοιου τύπου μαθήματα στήν Μέση καί τήν Κατώτερη Ἐκπαίδευση.

Ἔτσι αὐτά στοιχειοθετοῦν προτάσεις πού μπορεῖ νά καταστοῦν γόνιμες γιά τή συζήτηση πού θά ἀκολουθήσει ὡς πρὸς τὶς προοπτικές μέλλοντος τῶν θεολογικῶν σπουδῶν στήν Ἑλλάδα.

Παιδεία Θεολογική

Ἐκεῖνο πού θά ἤθελα νά τοῖσιω τελειώνοντας, καί πού βγαίνει καί ἀπὸ μία μικρὴ ἔρευνα πού ἔκανα μεταξὺ τῶν μεταπτυχιακῶν φοιτητῶν τοῦ Προγράμματος «Ποιμαντική Θεολογία καί Ἀγωγή» μέ ἀφορμὴ τὸ παρὸν συνέδριο, εἶναι νά μπόρουμε νά ἐπαναφέρουμε ὡς κανόνα στὴ θρησκευτικὴ καί θεολογικὴ μας ἐκπαίδευση αὐτὸ πού ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία κατανοοῦσε ὑπὸ τὸν ὄρο παιδεία καί πού τὸ ὑπενθύμιζε πάντοτε ὁ ἀείμνηστος π. Ἀλέξανδρος Σμέμαν, τὴν «ἀδιαίρετη, δηλαδή, ἐνότητα διδασκαλίας, ἐμπειρίας καί πνευματικῆς προσπάθειας» (βλ. Α.Μ. Σταυροπούλου, Συμβουλευτικὴ Ποιμαντικὴ, σ. 90 Σ15).

Γιὰ τοὺς νέους θεολόγους καί τοὺς φοιτητὲς μας θά πρότεινα τελικὰ μιὰ προσευχὴ καί θά τοὺς παρακαλοῦσα νά τὴν λένε καθημερινὰ προσοικειούμενοι τὸν Οἶκο τοῦ Ὁρθρου τῆς ΚΘ' Ἰουνίου, ἡμέρα μνήμης τῶν ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου:

*«Τράνωσόν μου τὴν γλῶτταν Σωτήρ μου,
πλάτυνόν μου τὸ στόμα· καὶ πληρώσας
αὐτό,*

*κατάνυξον τὴν καρδίαν μου,
ἵνα οἷς λέγω ἀκολουθήσω,
καὶ ἃ διδάσκω, ποιήσω πρῶτος·
πᾶς γὰρ ποιῶν καὶ διδάσκων, φησίν,
οὗτος μέγας ἐστίν·
ἐὰν γὰρ λέγω μὴ πράττων,
ὡς χαλκὸς ἤχων λογισθήσομαι.
Διὸ λαλεῖν μοι τὰ δέοντα,
καὶ ποιεῖν τὰ συμφέροντα δώρησαι,
ὁ μόνος γινώσκων τὰ ἐγκάρδια».*

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο σὰν μήνυμα πρὸς τοὺς ἴδιους νέους ἐπιτρέψτε μου νά μεταφέρω ἓνα ἀπόσπασμα ἀπὸ μία συνέντευξη τοῦ μακαριστοῦ πρυτάνεως τῶν Ὁρθοδόξων θεολόγων π. Δημητρίου Στανιλοάε πού δημοσιεύτηκε πρὶν δεκαπέντε χρόνια στὴν ἐφημερίδα «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» (16.4.-1.5.1989 σ. 11).

– Πάτερ Δημήτριε, ἐὰν θά ζητοῦσε κανεὶς νά ἐπιλέξει μονάχα μιὰ κατηγορία ἀνθρώπων, στὴν ὁποία θά μεταφέρετε κάποιον μήνυμα, ποιοὶ θά ἦταν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι καί ποιό τὸ μήνυμα;

– Θά ἀπευθυνόμουνα στοὺς νέους θεολόγους καί θά τοὺς συμβούλευα: νά ἐμπιστεύονται τοὺς ἡλικιωμένους καί νά ἀξιολογήσουν τὰ ἐπιτεύγματά μας. Νά ξεκινήσουν ἀπὸ κεῖ πού φτάσαμε ἐμεῖς μετὰ ἀπὸ μακρὰ ἐμπειρία καί νά μὴν χάνουν τὸν καιρὸ τοὺς ψάχνοντας ἀπ' τὴν ἀρχὴ τὸ δρόμο πρὸς τὴν ἀλήθεια.

Ἡ παράθεση ὑπομνήσεων τῶν δύο ἑξοχῶν ἐκπροσώπων τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδόξιας μᾶς ἐπαναφέρει στὴν ἀληθῆ διάσταση τῆς ὀρθοδόξου Θεολογίας πού ὑπερβαίνει τὴν τοπικότητα καί ἀνοίγεται στὴν παγκοσμιοτητα καί ἐπιδιώκει τὴν εἰρήνη τοῦ σύμπαντος κόσμου.

ΣΕΛΙΔΕΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ

Το ζήτημα τῆς λειτουργικῆς ἀπραξίας τῶν λαϊκῶν φέρνει ἐνώπιόν μας καί τὸ πρόβλημα τῆς σχέσεως κληρικοῦ καί πιστοῦ κατὰ τὴ Λατρεία. Σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἀπολύτως βουβὸ ἐκκλησίασμα, ὁ λειτουργὸς βρίσκεται σὲ μιὰ διαρκῆ ὀμίλια καί κίνηση. Καί μόνο αὐτὸς ὁ ἔντονος διαχωρισμὸς ὀφείλει νὰ μᾶς ὑποψιάσει ὅτι «κάτι δὲν πάει καλά» στὸ σημερινὸ τρόπο πού λειτουργοῦμε.

Βέβαια ἐπικαλούμαστε ὡς ἄλλοθι τὸ γεγονός ὅτι ὁ λαὸς ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν ψάλτη. Κατὰ τὴ γνώμη μου αὐτὴ ἡ ἀντιπροσώπηση ἀποξενώνει ἀκόμη περισσότερο τὸν λαὸ ἀπὸ τὴ Λατρεία καί τὸ νόημά της, ἀφοῦ τοῦ δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση ὅτι μὲ τὸν θεὸ μπορεῖ νὰ κοινωνήσῃ μόνο *μέσω μεσαζόντων*. Ταυτόχρονα ἐφοδιάζει καί τοὺς ψάλτες μας μὲ τὴν αὐταπάτη πὼς ἡ σημερινὴ κατάσταση τῶν πραγμάτων εἶναι ἡ φυσιολογική, ὅτι δικαιωματικὰ ἐπιτελοῦν τὸ ἔργο τους.

Οὐδεὶς ψάλτης σήμερα διατηρεῖ τὴν ἐπίγνωση ὅτι ἀποτελεῖ λύση ἀνάγκης ἢ ὁποῖα προέκυψε μετὰ τὴν σὺν τῷ χρόνῳ δημιουργία ὄλο καί πολυπλοκότερου τυπικοῦ. Τώρα πλέον εἶναι ἀδύνατο ἢ συμψαλμωδία νὰ καλύψῃ ὄλα τὰ ψαλλόμενα. Αὐτό, ὅμως, δὲν εἶναι λόγος νὰ στερεῖται ὁ λαὸς τῆ φυσικῆ του *ἐμπρακτῆ* συμμετοχῆ στῆ δοξολογία καί στὴν ἰκεσία πρὸς τὸν Θεὸ του.

Παρόμοια ἀλλοίωση ἔχει ὑποστῆ καί ἡ αὐτοσυνειδησία ἡμῶν τῶν λειτουργῶν, ἡ συντριπτικὴ πλειονότητα τῶν ὁποίων δὲν διατηροῦμε τὴν αἴσθησι ὅτι ἀποτελοῦμε *στόμα τοῦ λαοῦ*. Τὸ πρῶτο πληθυντικὸ πρόσωπο τῶν εὐχῶν δὲν μᾶς ἀγγίζει ἄν τις λέγαμε σὲ πρῶτο ἐνικό πάλι τὴν ἴδια αἴσθησι θὰ εἶχαμε. Ἐπειδὴ καθιστοῦμε τὴ Λατρεία ἰδιωτικὸ μας γεγονός διαστρεβλώνουμε τὴν αἴσθησι τοῦ χρόνου, γιὰ παράδειγμα, κρατώντας ἓνα ρυθμὸ ταχύτατο καί ἀγχώδη ἢ βραδύτατο καί ἀποδιοργανωτικό. Ἡ ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὴν ἄρθρωση τοῦ λόγου μας, ὡσὰν ὅ,τι λέμε νὰ μὴν ἀφορᾷ σὲ κανέναν ἄλλον.

Χαρακτηριστικὸ δείγμα τῆς ἀποξενώσεώς μας ἀπὸ τὸ ἐκκλησίασμα ἀποτελεῖ καί τὸ ἐξῆς: Λέμε «*τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν*» πρὶν ἀπὸ τὸν Τρισάγιο ὕμνο καί μετὰ τὴν ἐκφώνησι «*Ὅτι ἅγιος εἶ*» ξαναλέμε τὴν ἴδια φράσι προκειμένου ν' ἀρχίσουμε τὴν ἀνάγνωσι τῆς εὐχῆς! Σὰ νὰ μὴ μᾶς ἀφορᾷ δηλαδὴ τὸ τί ἐλέχθη προηγουμένως, σὰ νὰ «*τρέχουν*» δύο παράλληλοι κόσμοι, αὐτὰ πού λέμε γιὰ τοὺς πιστοὺς καί αὐτὰ πού λέμε γιὰ μᾶς! Ἡ προσθέτουμε τὸ «*Ἀμήν*» μετὰ ἀπὸ μιὰ χαμηλό-

φωνη κατάληξι χωρὶς νὰ διανοηθοῦμε ὅτι πρέπει νὰ τὸ περιμένουμε ὡς ἐπιβεβαίωσι ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ. (Οὔτε ὁ ψάλτης σκέφτεται νὰ προσθέσει τὸ «*Ἀμήν*» πρὶν ἀπὸ τὸ Χερουβικό). Τὸ ἀποκορύφωμα τοῦ παραλογισμοῦ βρίσκεται στὸ «*Ἀμήν*» πού προσθέτουμε μετὰ τὶς τρεῖς φράσεις τοῦ καθαγιασμοῦ, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ μὴν προχωροῦμε παρακάτω ἄν δὲν ἀκουστῆ τὸ «*Ἀμήν*» ἀπὸ τὸ λαὸ ἐν ἐνὶ στόματι (ἢ, σὰν προσωρινὴ λύσι ἀνάγκης, νὰ τὸ ποῦν οἱ συλλειτουργοὶ μας ἢ τὰ παιδιὰ τοῦ ἱεροῦ).

Τὸ νὰ λέει ὁ λειτουργὸς αὐτὰ πού ἔχει νὰ πεῖ καί στῆ σειρὰ πού τὸν βολεῦει, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ τί ἔχουν ψάλει προηγουμένως οἱ ψάλτες, ἀπεξαρθώνει τὴν ἱερὴ δομὴ τῆς Λειτουργίας καί μᾶς ὀδηγεῖ σὲ ἀθέλητη ἀσέβεια. Εἶναι σὰ ν' ἀδιαφοροῦμε τί ἀναπέμπεται τὴν ὥρα ἐκείνη πρὸς τὸ Θεὸ καί ἐμεῖς λέμε τὰ δικά μας. Ἄλλὰ ὁ ἅγιος Ἰωάννης

ὁ Χρυσόστομος τονίζει ὅτι μόνον ἓνας πρέπει ν' ἀκούγεται στὸ ναό, λειτουργὸς ἢ λαὸς, καί οἱ ὑπόλοιποι νὰ προσέχουν τί λέγεται. Ἡ αὐτονόμησή μας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς εἶναι κακὸ σημάδι ὡς πρὸς τὴ θεολογικὴ μας ἐγρήγορησι.

Τὸ σημερινὸ καθεστῶς νὰ διαβάζονται πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τους ὄλα τὰ μεταξὺ τοῦ Εὐαγγελίου καί τοῦ Χερουβικοῦ, καθὼς καί ὄλες οἱ εὐχῆς τῆς Λειτουργίας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ἓναν λειτουργὸ ὁ ὁποῖος μιλᾷ ἀκατάπαυστα, μὲ χαμηλὴ φωνή, προκειμένου νὰ προλάβει νὰ πεῖ ὄλα τὰ ἀπαραίτητα. Μάλιστα, λέει καί τὸ «*Πιστεύω*» καί τὸ «*Πάτερ ἡμῶν*» χαμηλόφωνα πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τους ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀντιληφθῆ ὅτι χρειάζεται νὰ τὸ συναπαγγεῖλει μὲ τὸ λαό. Ἡ ἀνάγκη αὐτὴ γιὰ ἀδιάκοπη ἀνάγνωσι ἔχει δυστυχῶς ὀδηγήσει μερικοὺς ἀμελεῖς κληρικοὺς νὰ παραλείπουν εὐχῆς! Ἄλλὰ καί τὸν εὐσυνειδητο λειτουργὸ τὸν ἐκθέτει σὲ μιὰν *ἀνελέγητι ἐξωστρέφεια*, μὴ ἐπιτρέποντάς του νὰ σταθῇ γιὰ λίγο σιωπηλός, νὰ συμμετάσχει καί αὐτὸς στὰ ψαλλόμενα, νὰ ἐπηρεασθῆ πνευματικὰ ἀπὸ αὐτὰ ἐνώπιον τοῦ φρικτοῦ Μυστηρίου τὸ ὁποῖο τελεῖ.

Ὅλα ὅμως ρυθμίζονται ἄριστα ὅταν ἀντιληφθοῦμε καλύτερα τὸν λειτουργικὸ διάλογο, ὅταν οἱ εὐχῆς λέγονται στῆ θέση τους καί διατηρεῖται ὁ ἀρμονικὸς ρυθμὸς τῆς ἐναλλαγῆς λειτουργοῦ καί λαοῦ. Τότε ἡ Λειτουργία πού τελοῦμε φανερώνει τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας καί ἐμπνέει τοὺς πιστοὺς στὸ νὰ συγκροτήσουν ἓνα σῶμα μαζί μας. Ἄν, φυσικὰ, τὸ ἐπιθυμοῦμε κι ἐμεῖς αὐτό.

**Ἀρμονικὴ
συλλειτουργία**

Πρωτ. Β. Θερμοῦ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Ποιές ἦσαν: Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ ἡ Κασσιανή;

Τοῦ Ἀρχιμ. Χρυσοστόμου Παπαθανασίου
Ἱεροκήρυκος Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Συχνὰ τίθεται τὸ ἐρώτημα: Ποιές ἦσαν αὐτές οἱ δύο γυναῖκες, ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή καὶ ἡ Κασσιανή, γιὰ τίς ὁποῖες γίνεται πολὺς λόγος, ἰδιαίτερα ἀπὸ «κοσμικά» περιβάλλοντα. Πλανᾶται μία σύγχυση τόσο γιὰ τὴν μαθήτρια τοῦ Χριστοῦ ὅσο καὶ γιὰ τὴν ποιήτρια τῶν βυζαντινῶν χρόνων.

Μερικοὶ κονδυλοφόροι ἰσχυρίζονται γιὰ μὲν τὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνή ὅτι ὑπῆρξε ἀμαρτωλὴ γυναῖκα καὶ διεφθαρμένη, γιὰ δὲ τὴν Κασσιανή ὅτι καὶ αὐτὴ ὑπῆρξε ἀμαρτωλὴ καὶ ὅτι στὸ γνωστὸ τροπάριον ὁμιλεῖ «ἀποκλειστικῶς» γιὰ τὸν ἑαυτὸν της.

Τί ἀπάντηση, λοιπόν, δίδουμε, σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς βλάσφημους καὶ ἀνιστόρητους ἰσχυρισμούς; Μὲ βάση τὴν Ἁγία Γραφή καὶ

τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καταθέτουμε τὰ ἑξῆς:

Πρῶτον, ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή ὑπῆρξε μαθήτρια τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀξιώθηκε νὰ γίνει Μυροφόρος καὶ Ἰσαπόστολος, κατετάγη δὲ στὸ ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τιμᾶται ἡ μνήμη της στίς 22 Ἰουλίου.

Εἰδικότερα στὴν Κ. Διαθήκη ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὅταν περιγράφει τίς περιοδεῖες τοῦ σταῖ διάφορα μέρη τῆς Παλαιστίνης γράφει ὅτι ἀκολουθοῦσαν Αὐτὸν ἐκτὸς βέβαια τῶν μαθητῶν, «καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ νόσων καὶ μαστιγῶν καὶ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληθῆναι καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς». (Λουκ. 8, 2-3 καὶ Μάρκ. 16,9). Ὁ Κύριος, λοιπόν, εἶχε ἐκδιώξει ἑπτὰ δαιμόνια ἀπὸ τὴν Μαρία τὴν Μαγδαληνή (ἀπὸ τὴν πόλη Μάγδαλα, στὰ ὄρια τῆς Συρίας) καὶ μετὰ τὴν θεραπεία της ἐκείνη παρακολουθοῦσε καὶ ἤκουε τὴν θεία διδασκαλία μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας καὶ μετὰ διαθέσεως διακονίας ὅπως ἔπρατταν καὶ ἄλλες γυναῖκες τοῦ εὐρύτερου κύκλου τοῦ Κυρίου. Εἶναι παντελῶς λαυθασμένη ἡ ἄποψη πὺ διατυπώθηκε αὐθαίρετως στὴν Δύση στὸ μεσαιῶνα ὅτι κάτω ἀπὸ τὴν φράση «ἑπτὰ διαμόνια» ὑπονοεῖται μία διεφθαρμένη ζωὴ. Πουθενὰ δὲν λέγει κάτι τέτοιο ἡ Ἁγία Γραφή. Μά-

Ὁ Ἰησοῦς ἐμφανίζεται μετὰ τὴν Ἀνάστασή του στὴ Μαρία Μαγδαληνή καὶ τὴν Μαρία τοῦ Ἰακώβου.
(Μονρεάλε, Σικελία.)

λιστα ό ίδιος ό Εὐαγγελιστής Λουκᾶς στό ἀμέσως προηγούμενο κεφάλαιο τοῦ Εὐαγγελίου, κάνει λόγον γιά μία παραστρατημένη γυναίκα. Αὐτή, ὅταν πληροφορήθηκε ὅτι ό Χριστός φιλοξενεῖται στό σπίτι Σίμωνος τοῦ Φαρισαίου, προσήλθε μέ συντριβή καί ταπείνωση γιά νά πλύνει μέ πολύτιμο μῦρο τὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ καί ζητήσει τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν της. Αὐτή τήν γυναίκα τήν μετανοοῦσα τήν ἀποκαλεῖ ό Εὐαγγελιστής Λουκᾶς ἀπλῶς «ἁμαρτωλήν γυναίκα» (Λουκ. ζ' 36-48). Ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή πρὶν πιστεῦσει στόν Χριστό κατείχετο ἀπό δαιμόνια, ἀλλά δέν ἦταν «ἁμαρτωλὸς γυνή». Ἀντιθέτως, ἦταν εὐσεβής καί ἀμέσως μετὰ τήν θεραπεία της ἔγινε μαθήτρια μαζί μέ ἄλλες ἐνάρετες γυναῖκες καί ὑπῆρξε πρώτη μυροφόρος καί εὐαγγελίστρια.

Δεύτερον, ἡ Κασσιανή, ἡ ὁποία φέρεται καί μέ ἄλλα ὀνόματα στό χειρόγραφο τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ὅπως Κασία, Κασσιανή, Εἰκασία ὑπῆρξε σπουδαία ποιήτρια, μελωδὸς τοῦ 9ου αἰ. Σχετικῶς μέ τὸν βίον της δέν διασώζονται πολλές καί συγκεκριμένες πληροφορίες, ὥστόσο ἔμεινε στήν ἱστορία ὡς εὐφύης, σεμνή καί μεγάλη ὑμνογράφος. Ὁ λόγιος Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης (Μητροπολίτης Λεοντοπόλεως) ἀναγράφει ὅτι ἡ Κασσιανή ἦταν «ὄρφανή κόρη τοῦ Βυζαντίου ἐκ τῶν εὐπατρίδων, ὠραία καί σοφή, ὁσία ἀσκήτρια καί εὐσεβεστάτη παρθένος» (περ. «Ἐκκλ. Φάρος Ἀλεξανδρείας», τ.ΛΑ' (1932) σελ. 92). Σῶζεται ἐπίσης καί ἕνας θρῦλος γιά τήν Κασσιανή πού συνδέεται μέ τὸν αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου Θεόφιλο (9ος αἰ.) καί μέ τήν παρ' ὀλίγον ἐκλογήν της εἰς βασιλίσσα. Ἡ Κασσιανή ἱδρυσε σπουδαῖο μοναστήρι στήν Κωνσταντινούπολη, ὅπου καί ἐκοιμήθη ὁσιακῶς.

Τὸ λαοφιλέστατον ποιητικόν της ἔργον

εἶναι τὸ Δοξαστικὸν τοῦ Ὁρθρου τῆς Μεγ. Τετάρτης «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις περιπεσοῦσα γυνή...» τὸ ὁποῖο αἰῶνες τώρα κυριολεκτικῶς συγκινεῖ τὸν πιστὸ λαὸ μέ τοὺς γεμάτους βαθύτατο θεολογικὸ νόημα στίχους καί μέ τὶς ἀξιόλογες ἀντιθέσεις καί συγκρίσεις. Μία καλὴ ἀπόδοση στή νεοελληνικὴ μετάφραση ἔχουν κάνει τοῦ ὕμνου αὐτοῦ ό Κ. Παλαμᾶς καί ό Θ. Βορέας.

Ἄλλὰ ἡ Κασσιανὴ ἐκτὸς τοῦ περιφήμου αὐτοῦ ὕμνου συνέθεσε καί τοὺς τέσσερις πρώτους εἰρμούς τοῦ Κανόνος τοῦ Μεγ. Σαββάτου «Κύματι θαλάσσης», «Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων», «Τὴν ἐν σταυρῷ σου θείαν κένωσιν», «Θεοφανείας σου Χριστέ». Ἐπίσης τὸ Δοξαστικὸν τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων «Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς» εἶναι δικό της, ὅπως καί ἄλλοι ὕμνοι καί γνωμικά.

Ὑμνογράφος καί μελωδὸς ἡ μοναχὴ Κασσιανὴ στολιζεῖ πραγματικὰ τὸ πνευματικὸν στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τοὺς μέσους βυζαντινοὺς χρόνους ἀποδεικνύουσα δικαίως τὸν ἱερότατο καί σπουδαιότατο σύνδεσμο παιδείας καί λατρείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ Μαρία Μαγδαληνὴ (πάνω ἀπὸ τὴν Παναγία) θρηνεῖ μαζί μέ τὴ Θεοτόκο, τοὺς Μαθητὲς καί ἄλλες γυναῖκες. Ἐπιτάφιος θρῆνος, Ἐμμ. Λαμπάρδος, ἀρχές 17ου αἰ. Βυζ. Μουσεῖο. (Μονρεάλε, Σικελία.)

Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΩΝ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Οι γνώσεις φυσιολογίας του γήρατος στους Βυζαντινούς συγγραφείς

Του **Ιωάννη Παπαφιλippoπούλου**,
Έπισκέπτη Υγείας, Θεολόγου

Για να είμαστε σε θέση να μιλάμε για ολοκληρωμένη συστηματική φροντίδα των ηλικιωμένων κατά την Βυζαντινή περίοδο δεν φτάνει να αποδείξουμε μονάχα ότι υπήρχε ή βούληση να πραγματοποιηθεί, αλλά και ότι υπήρχαν όλες οι επιστημονικές προϋποθέσεις που επέτρεπαν την εποχή εκείνη να ανιχνευτούν και να κατανοηθούν τα προβλήματα του γήρατος. Έρευνώντας, λοιπόν, τις πηγές της Βυζαντινής περιόδου βρέθηκαν σημαντικά στοιχεία σχετικά με τις γνώσεις που διέθεταν οι ιατροί και οι συγγραφείς της περιόδου αυτής γύρω από το γήρας, οι οποίες και αξίζει να αναφερθούν.

Το στοιχείο που εντυπωσιάζει ιδιαίτερος είναι το γεγονός ότι οι Βυζαντινοί συγγραφείς προσδιορίζουν και διαιρούν την περίοδο των γηρατειών με αρκετά σωστό τρόπο. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του Μελετίου, ο οποίος και θεωρεί ως ανήκοντες στην τρίτη ηλικία τους παρακμάζοντες, ενώ τους γέροντες τους κατατάσσει στην τέταρτη ηλικία. Άξιοσημείωτη είναι και η άποψη του Ιωάννη Δαμασκηνοῦ που αναφέρει ότι το γήρας αρχίζει από την ηλικία των σαράντα δύο ετών, ενώ ο ίδιος συγγραφέας αναφέρει ότι οι ηλικιωμένοι πέραν των 80 ετών καλούνται «έσχατόγηροι» ως βρισκόμενοι πλέον στα έσχατα της ζωής τους. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι απόψεις αυτές των Βυζαντινών συγγραφέων που προαναφέρθηκαν προσεγγίζουν αρκετά την σύγχρονη άποψη που υποστηρίζει ότι η ενηλικίωση και η γήρανση του ανθρώπινου οργανισμού αρχίζει μεταξύ 20-30 ετών, καθώς και με τη διαίρεση που κατατάσσει τους ώριμους ενήλικες όσους διανύουν το 55ο έτος και άνω, τους ηλικιωμένους στο 65ο έτος και άνω, ενώ τους πολύ ηλικιωμένους πάνω από την ηλικία των 80 ετών.

Ένδιαφέρουσες θα λέγαμε ότι είναι οι απόψεις των Βυζαντινών ιατρών και γενικά των συγγραφέων της εποχής εκείνης σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς και με τα προβλήματα που εμφανίζονται στο γήρας. Ο Αέτιος και ο Άλέξανδρος αναφέρουν ως κύρια χαρακτηριστικά του γήρατος την ισχνότητα, την ξηρότητα και την ψυχρότητα του σώματος, την δυσκινησία, την άφυδάτωση, τη μελαγχολική διάθεση, την ακράτεια, την απώλεια ισορροπίας, την αστάθεια κατά το βάδισμα, καθώς και το άσπρισμα και την πτώση των τριχών. Μάλιστα, ο Αέτιος συμπληρώνει αναφέροντας ότι οι ηλικιωμένοι είναι ευαίσθητοι στην καταρροή, εμφανίζουν άμβλυνηση των αισθήσεων, φθορά των δοντιών, ολιγαίμια, καθώς και καρδιακή και ήπατική ανεπάρκεια. Ο Γρηγόριος Νύσσης που ασχολήθηκε εκτενώς με θέματα ανθρώπινης φυσιολογίας αναφέρει ότι αλλάζει και φθείρεται το σώμα κατά το γήρας. Επίσης, αρκετοί άλλοι Βυζαντινοί συγγραφείς αναφέρουν διάφορα προβλήματα που εμφανίζονται κατά τα γηρατεία όπως Θεοφάνης ο Νόννος που αναφέρει την απώλεια της μνήμης, ο Ορειβάσιος και ο Ιωάννης Άκτουάριος που αναφέρουν τα έγκεφαλικά επεισόδια, ενώ στο έργο του Μεγάλου Βασιλείου «Περὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς» περιγράφεται η πρεσβυωπία.

Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό από τη μελέτη των Βυζαντινών συγγραφέων ότι κατά την Βυζαντινή περίοδο υπήρχαν οι κατάλληλες γνώσεις σχετικά με την φυσιολογία και τα προβλήματα του γήρατος πράγμα που επέτρεψε την ανάπτυξη της γηριατρικής, καθώς και την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών κατά τον όσο το δυνατό πιο ικανοποιητικό τρόπο.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

ΤΑ 50 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ

50 χρόνια συμπληρώθηκαν έφέτος από την ιστορική ήμερομηνία της 1ης Απριλίου 1955 όταν άρχισε η ένοπλη εξέγερση των Έλλήνων της Κύπρου για την απαλλαγή από την Βρετανική άποικιοκρατία και για την Ένωσή με τη Μητέρα Έλλάδα. Έπρόκειτο για ένα Παγκύπριο ξεσηκωμό και για μία Πανελλήνια άφύπνιση, ή όποια απέκτησε παγκόσμια απήχηση. Έπί 4 χρόνια οί άγωνιστές της Ε.Ο.Κ.Α. (Έθνικης Όργανώσεως Κυπρίων Άγωνιστών) κράτησαν ύψηλά τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ και ἔφεραν σέ δύσκολη θέση τὶς υπεράριθμες βρετανικές στρατιωτικές και αστυνομικές δυνάμεις. Τὸν πρωταγωνιστικό ρόλο στήν Άγώνα εἶχε ἡ Κυπριακή νεολαία και κυρίως ἡ θρησκευούσα νεολαία τῆς Κύπρου. Οἱ περισσότεροι άγωνιστές ἦσαν καθηγητόπουλα και μέλη τῆς Ο.Χ.Ε.Ν. (Όρθόδοξου Χριστιανικῆς Ένώσεως Νέων). Τὴν πολιτική ἡγεσία τοῦ Άγώνος ανέλαβε ὁ ἴδιος ὁ Άρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος Γ' και ὄλοι οἱ Μητροπολίτες και οἱ άπλοὶ κληρικοὶ τῆς Μεγαλονήσου συμπαραστάθηκαν με κάθε τρόπο. Ὁ μακαριστὸς παπᾶ-Σταῦρος Παπαγαθαγγέλου και ἄλλοι φλογεροὶ κληρικοὶ ἐνεψύχωναν τὰ νεαρὰ παιδιά, άγόρια και κορίτσια, πὸ ἔδιναν τὴν μάχη με κάθε τρόπο. Στὸ Μουσείο Άγώνος τῆς Λευκωσίας μπορεί κανεὶς νὰ δεῖ τὰ χριστιανικά και πατριωτικά άναγνώσματα πὸ σφυρηλάτησαν τὸ ἦθος τῶν άγωνιστῶν. Ὁ άπαγχονισθεὶς ἔφηβος Εὐαγόρας Παλληκαρίδης ἔγραψε πολλὰ ποιήματα στὰ ὅποια εἶναι καταφανεὶς οἱ ἑλληνορθόδοξες καταβολές του. Άλλὰ και ἄλλοι ἐκ τῶν άπαγχονισθέντων ἡρώων με ἔπιστολές τους μέσα ἀπὸ τὴν φυλακή διατρανώνουν τὴν Πίστη τους στὸν Θεὸ και στήν Πατρίδα. Ὁ άγώνας τῆς ΕΟΚΑ δέν εἶχε πολιτική ἢ κομματική ἰδεολογία. Ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πολ-

λοὺς άγῶνες τῶν Ἑλλήνων για τὴν Ἐλευθερία. Και σέ τέτοιους άγῶνες ὁ Ἕλληνας δίνεται ὀλόψυχα ὅταν ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν προσήλωσή του στήν Ὁρθοδοξία και στήν διαχρονικότητα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἄν ἀναζητοῦμε πρότυπα σήμερα για τοὺς νέους μας ἄς μὴ λησμονοῦμε ποτὲ τὴν θυσία τῶν παλληκαριῶν τοῦ Κυπριακοῦ Άγώνος. Ἄς μιλάμε συνέχεια στὰ παιδιά μας για τὸν Αὐξεντίου, τὸν Μάτση, τὸν Καραολῆ και τὸσοις ἄλλοις γνωστοὺς ἢ άγνωστους. Και στὴ μνήμη τους τὸ Ἔθνος χαιρετᾶ γονατιστό!

Ο ΙΕΡΟΣ ΚΛΗΡΟΣ ΚΑΙ Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Ἐκυκλοφορήθη με ἐπιμέλεια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὁ Β' Τόμος τῶν εἰσηγήσεων τοῦ Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ γενικὸς τίτλος τοῦ βιβλίου εἶναι: «Ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας και τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου εἰς τὴ διαμόρφωσι τῆς Νεοελληνικῆς Ταυτότητος» και περιλαμβάνει ἑπτὰ ὀμιλίες, οἱ ὅποιες παρουσιάσθηκαν κατὰ τὴν Ἀκαδημαϊκὴ περίοδο 2003-2004. Τὸ Λαϊκὸ Πανεπιστήμιο λειτουργεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου και ἔχει ὡς φορέα διοργανώσεως τὴν Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Πολιτιστικῆς Ταυτότητος. Οἱ ὀμιλίες πραγματοποιοῦνται μία φορά τὸ μῆνα και ὁ συνήθης χῶρος εἶναι ἡ αἴθουσα Ἰωάννου Δρακοπούλου τοῦ Κεντρικοῦ κτιρίου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Στὸ ἐν λόγῳ βιβλίῳ δημοσιεύονται εἰσηγήσεις τῶν ἐξῆς διακεκριμένων ἐπιστημόνων: Σπυρίδωνος Τρωιάνου, Καθηγητοῦ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, π. Γεωργίου Μεταλληνοῦ, Καθηγητοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας –νῦν Κοσμήτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν– π. Γεωργίου Εὐθυμίου, Λέ-

κτορος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Κωνσταντίνου Γανωτῆ, Φιλολόγου-Ἐκπαιδευτικοῦ, Ἀθανασίου Καραθανάση, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ., Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀχαΐας κ. Ἀθανασίου, Διευθυντοῦ τοῦ Γραφείου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση καὶ Κωνσταντίνου Σβολοπούλου, Καθηγητοῦ τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ. Πλεονεκτήματα τοῦ βιβλίου μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν πρῶτον ὁ μικρὸς του ὄγκος (135 σελίδες) καὶ δεύτερον ἡ πολύπλευρη ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος ἀπὸ διάφορες ὀπτικές γωνίες ἀναλόγως τῆς ἐπιστημονικῆς εἰδικεύσεως τοῦ κάθε εἰσηγητοῦ.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΜΑΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΗ

Ἀβέβαιο εἶναι τὸ μέλλον τοῦ κειμένου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Συνταγματικῆς Συνθήκης, τοῦ γνωστοῦ καὶ ὡς Εὐρωπαϊκοῦ Συντάγματος. Πολλὰ θὰ κριθοῦν ἀπὸ τὸ δημοψήφισμα τὸ ὁποῖο θὰ διεξαχθεῖ στὴν Γαλλία στὶς 29 Μαΐου, καθὼς οἱ μέχρι σήμερα δημοσκοπήσεις ἐμφανίζουν τὸ ΟΧΙ νὰ προηγείται. Στὴν χώρα μας δὲν προβλέπεται δημοψήφισμα, ἀλλὰ ἡ κύρωση, δηλ. ἡ ἔγκριση, τῆς Συνθήκης θὰ γίνῃ ἀπὸ τὴν Βουλὴ. Ὡς Ὁρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἐνοχλούμεθα διότι τελικὰ δὲν περιελήφθη στὸ Προοίμιο τοῦ Εὐρωσυντάγματος ἡ σαφὴς ἀναφορὰ στὴν Χριστιανικὴ κληρονομία τῆς Εὐρώπης. Ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουμε τόσο σοβαρὰ θέματα μὲ τὴν λογικὴ «μαῦρο-ἄσπρο». Στὸ Εὐρωσύνταγμα ὑπάρχουν ὀρισμένα σημεῖα πού πρέπει νὰ τὰ δοῦμε μὲ θετικὴ ματιὰ ὅσοι ἐνδιαφερόμαστε γιὰ τὴν διαφύλαξη τῆς ἑλληνορθόδοξου ταυτότητος τῆς χώρας μας. Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε ὅτι τὸ Σύνταγμα ξεκαθαρίζει γιὰ ποιά ζητήματα ἀποφασίζει ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση καὶ γιὰ ποιά ἀποφασίζουν τὰ κράτη μέλη. Βλέπουμε λοιπὸν ὅτι τὰ θέματα Ἐκκλησίας, Παιδείας, Οἰκογενείας καὶ Πολιτισμοῦ ἀνατίθενται στὴν ἀρμοδιότητα τοῦ κάθε κράτους, τὸ ὁποῖο θὰ κρίνει μὲ βάση τὴν βούληση τῆς πλειοψηφίας τοῦ λαοῦ καὶ φυ-

σικὰ μὲ κριτήριον τὴν ἱστορία του καὶ τὴν τοπικὴ παράδοση. Ἐπίσης γιὰ τὸ περιεχόμενο τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἀρμόδιο εἶναι τὸ κάθε κράτος ξεχωριστὰ καὶ μάλιστα τονίζεται ὅτι πρέπει νὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν οἱ ἐθνικὲς καὶ θρησκευτικὲς παραδόσεις κάθε λαοῦ. Στὸν τομέα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας τὸ Εὐρωσύνταγμα ἀναφέρει ὅτι μίᾳ ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις τῆς εἶναι καὶ ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευση, ἄρα κατοχυρώνεται τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν πού σήμερα ἀμφισβητεῖται ἀπὸ ὀρισμένους. Σὲ τελευταία ἀνάλυση πρέπει νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι ἡ Πίστη μας, ἡ Γλῶσσα μας καὶ ἡ Ἱστορία μας δὲν κινδυνεύουν στὴν ἐποχὴ μας ἀπὸ τοὺς ἄλλους εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κακὸ μας ἑαυτὸ καὶ ἀπὸ τὴν δική μας ἐνδεχόμενη ἀδιαφορία. Γι' αὐτὸ σὲ μίᾳ πρόσφατῃ συζήτησή του μὲ πολίτες τοῦ Δήμου Ἡλιουπόλεως ὁ Μακαριώτατος εἶπε χαρακτηριστικὰ: «Πρέπει στὴν Ἑλλάδα νὰ φερόμαστε ὡς Εὐρωπαῖοι καὶ στὴν Εὐρώπη ὡς Ἕλληνες». Μποροῦμε κάλλιστα νὰ καλλιεργοῦμε τὸν σεβασμὸ καὶ τὴ μελέτη τῶν ἀξιῶν τοῦ παρελθόντος μας καὶ παραλλήλως νὰ ἀπαντοῦμε δημιουργικὰ στὶς προκλήσεις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς καὶ νὰ ἀξιοποιοῦμε τὴν εὐρωπαϊκὴ μας ἔνταξη καὶ πορεία.

ΚΑΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ὅσα προβλήματα κι ἂν μᾶς ἀπασχολοῦν, προσωπικά, οἰκογενειακά, κοινωνικά, ἂς προσπαθήσουμε αὐτὲς τὶς ἅγιες ἡμέρες τῆς κατάνυξης νὰ μετᾶσχουμε καὶ ἐμεῖς στὸ Θεῖο Πάθος, νὰ γονατίσουμε μὲ συντριβὴ μπροστὰ στὸν Ἐσταυρωμένο, νὰ πανηγυρίσουμε μὲ καθαρὴ καρδιὰ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου. Ἄς νηστεύσουμε, ἂς προσευχηθοῦμε καὶ ἂς γεμίσουμε τὴν ψυχὴ μας μὲ ἀγάπη καὶ συγχώρηση. *«Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει, καὶ ἀλλήλους περιπτυξώμεθα. Εἶπωμεν ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς. Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει...»* **Καλὴ Ἀνάστασι!**

Οι μεγάλες Κρίσεις στην Έκκλησία

έκδ. Προσκήνιο

Γιώργου Θ. Πρίντζιπα

Με γνώση, συνέπεια, ειλικρίνεια, σαφήνεια και νηφαλιότητα ο συγγραφέας, άνθρωπος με επισημονική κατάρτιση και γλαφυρότητα καλάμου –αποτέλεσμα της μακρόχρονης και καλλίκαρπης ένασχόλησής του με τη μελέτη και τη συγγραφή– καταγράφει και παρουσιάζει στο νέο πόνημά του την πολλαπλότητα του προβλήματος που είχε πρό τινος παρουσιασθεί στις σχέσεις της Έκκλησίας της Ελλάδος με το Οικουμενικό Πατριαρχείο.

Έχοντας στο παρελθόν συστηματικά καταγίνει στις έρευνες και μελέτες του με τον Νέο Έλληνισμό, πέρα από την καθαρά λογοτεχνική του παραγωγή, ή οποία διαρκώς ανελίσσεται και στην οποία και πάλι γίνεται αισθητή ή ανάγκη του για τη Ρωμοσύνη, και παράλληλα αποτελώντας εύσυνείδητο και δραστήριο στέλεχος της Ιεράς Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος, ο Γιώργος Πρίντζιπας διαθέτει τις γνώσεις και τα εχέγγυα για μια πλήρη και άψογη παρουσίαση του θέματος αυτού. Χωρίς ψιμύθια και περιπλοκές, με λόγο άδρo αλλά και γλαφυρό δίνει τόσο στον γνώστη της ιστορικής αυτής σελίδας του Γένους μας όσο και σ' εκείνον που θα ήθελε χωρίς μονομέρειες να πληροφορηθεί, σαφή στοιχεία για ένα θέμα, που χρησιμοποιήθηκε από πολλούς με τρόπο που μόνο ζημιά μπορεί να επιφέρει σε δύο θεσμούς τόσο αλληλένδετους και σεβαστούς από κάθε σκεπτόμενο Έλληνα.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

«Μεγάλη Έβδομάδα»

Ζωντανή Ήχογράφηση

Ίερά Μονή Αγίων Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης Γουμεισίσης - Γρίβα

Η τελευταία αυτή μουσική έκδοση της Μονής περιλαμβάνει ύμνους από όλες τις ημέρες της Μεγάλης Έβδομάδος (Κυριακή Βαΐων έσπέρας έως Μέγα Σάββατο πρωί).

Τα μέλη είναι από το κλασικό έκκλησιαστικό ρεπερτόριο των μεγάλων μεταβυζαντινών μουσουργών και έρμηνεύονται με το λιτό και κατανυκτικό μοναστηριακό ύφος.

Σύμφωνα με το μοναστηριακό τυπικό ψάλλονται και τα «Έγκωμια» της Μ. Παρασκευής, δηλαδή, με παρεμβολή στίχων από τον «Άμωμο».

Οι ήχογραφήσεις έγιναν κατά την Μ. Έβδομάδα του 2002 στο Καθολικό της Μονής.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΤΗ

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ:

Ἡ ἀληθινὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ
(Κυριακὴ Σαμαρείτιδος 29 Μαΐου 2005)

Ἄρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου
Πρωτοσυγκέλλου Ἰ. Μ. Βερούας

«πνεῦμα ὁ Θεός» (Ἰωάν. 4, 24)

Μέσα στὴ λειτουργικὴ περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς βρίσκεται ἀνάμεσά μας. Ἡ Ἐκκλησία, ἀφοῦ μᾶς Τὸν παρουσίασε ὡς τὸν κύριο τοῦ ὑλικοῦ κόσμου, μὲ τὴ θεραπεία τοῦ παραλυτικοῦ τὴν προηγούμενη Κυριακὴ, τώρα προχωρεῖ ὑψηλότερα καὶ μᾶς Τὸν παρουσιάζει καὶ ὡς κύριο τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Ἀφοῦ μᾶς ἔδειξε ὅτι εἶναι θεραπευτὴς τοῦ σώματος, τώρα μᾶς δείχνει πὼς μπορούμε νὰ Τὸν συναντήσουμε καὶ ὡς τὸν ζωοδότη τῆς ψυχῆς.

Ὁ διάλογος τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴ Σαμαρείτιδα ἀποκαλύπτει πὼς γιὰ νὰ ἀναστηθεῖ ὁ πνευματικὰ νεκρὸς ἄνθρωπος πρέπει νὰ ζωντανέψει τὸ πνεῦμα του. Ὁ Χριστὸς δίνει στὴ Σαμαρείτιδα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πὸ εἶναι πνεῦμα σωτήριον· πνεῦμα ἀνεξάντλητης ζωῆς· πνεῦμα συγγνώμης· πνεῦμα δυνάμεως· πνεῦμα γνώσεως· πνεῦμα καθάρσεως· πνεῦμα ἀναψύξεως· πνεῦμα ἀγάπης. Ἀπὸ ἓνα τέτοιο πνεῦμα ἔχει ἀνάγκη ὁ ἄνθρωπος κάθε ἐποχῆς, ἰδιαίτερα ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σὲ ἓναν ἀπνευματίστο κόσμο εἶναι σήμερα μιὰ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη. Ὅποιος δεχθεῖ αὐτὸ τὸ Πνεῦμα γίνεται πνευματοφόρος. Ὅποιος πιεῖ ἀπὸ τὸ «ζῶν ὕδωρ», πὸ προσφέρει ὁ Χριστὸς στὴ Σαμαρείτιδα καὶ σὲ ὅλους μας, γίνεται ὁ ἴδιος μιὰ πηγὴ ἀνεξάντλητη. Ἐπίσης, ὅποιος δεχθεῖ τὸ Πνεῦμα στὴ ζωὴ του, ὁδηγεῖται καὶ στὴ σωστὴ λατρεία τοῦ Θεοῦ.

Καὶ πράγματι! Ἡ διατύπωση ὅτι «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» τὸν Θεὸ μᾶς ἀφυπνίζει καὶ μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ τρόπος πὸ λατρεύουμε τὸν Θεὸ δὲν μπορεί νὰ ἔχει σχέση μὲ τὴν ψεύτικη ἱκανοποίηση τῆς συνειδήσεώς μας, μὲ τὴν ἐπιφανειακὴ τήρηση τοῦ γράμματος, μὲ τὸν ποσοτικὸ ὑπολογισμὸ τῶν πράξεών μας, μὲ τὴν ὠφελιμιστικὴ σκέψη τῆς ἀμοιβῆς. Ἐπίσης, δὲν μπορεί νὰ

ἔχει σχέση μὲ τὴν τυποποίηση τῆς στάσεώς μας ἀπέναντι στὸν Θεὸ μέσα σὲ καθιερωμένες καὶ ξηρὲς λέξεις ἢ ἐκφράσεις, χωρὶς τὴ βίωση τοῦ περιεχόμενου τους.

Τὸ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ» σημαίνει ζωὴ ἐν Χριστῷ καὶ ζωὴ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. Μὲ ἄλλα λόγια, δηλώνει συμμετοχὴ στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας· μιᾶς Ἐκκλησίας πὸ ἀποτελεῖ ζωντανὸ σῶμα Χριστοῦ καὶ ὄχι ὄργανισμὸ νεκροῦ γράμματος. Εἶναι μεγάλος ὁ κίνδυνος ἐγκλωβισμοῦ στὸ ψέμα τοῦ νεκροῦ θρησκευτικοῦ τύπου. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀλήθειας μᾶς ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ὑγιῆ θρησκευτικότητα, μακριὰ ἀπὸ τὴ συνειδητὴ ἢ ἀσυνειδητὴ ἱκανοποίηση ἑνὸς «δικοῦ μας», κοσμικοῦ, πνεύματος, πὸ μπορεί νὰ βρίσκεται σὲ φρικτὴ πλάνη.

Καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει εἰσέλθει στὸν χῶρο τῆς θ. λατρείας μιὰ κοσμικότητα. Ἔτσι, στὴ σκέψη πολλῶν ἀνθρώπων πὸ προσέρχονται στὴν Ἐκκλησία, π.χ. γιὰ νὰ παντρευτοῦν ἢ νὰ βαπτίσουν τὸ παιδί τους, ὑπάρχει σύγχυση γιὰ τὸ τί εἶναι ὁ γάμος ἢ ἡ βάπτισμα: μυστήριον ἢ κοινωνικὸ γεγονός;

Ἔτσι, λοιπόν, οἱ δύο κυρίαρχες λέξεις «πνεῦμα» καὶ «ἀλήθεια» τῆς εὐαγγελικῆς μας περικοπῆς, μᾶς ὁδηγοῦν στὴν πιὸ ὑψηλὴ διατύπωση περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ περὶ τοῦ τρόπου λατρείας Του. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶναι τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ πὸ προσφέρεται διὰ τοῦ Χριστοῦ στὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ ἀλήθεια, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ, δὲν εἶναι κατάκτηση νοητικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἀποκάλυψη Θεοῦ. Ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι μιὰ ἰδέα, ἀλλὰ ἓνα πρόσωπο· μιὰ ζωὴ, πὸ θυσιάζεται γιὰ νὰ ζωοποιήσῃ τὸν ἄνθρωπο. Καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπο εἶναι ὁ Ἀναστημένος Χριστὸς, πὸ συνάντησε ἢ Σαμαρείτιδα. Ἡ συνάντηση τοῦ κάθε ἀνθρώπου μαζί Του, ἀποτελεῖ ἓνα πανανθρώπινο αἴτημα.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΑ

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
και των Ίερων Μητροπόλεων

Ο Σεβασμιώτατος Κερκύρας κ. Νεκτάριος τίμησε τους ιερείς της Ίερης Μητροπόλεως, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει τεσσαρακονταετή ιερατική διακονία. (Μάρτιος 2005).

Επιστημονική ημερίδα για τους Θεολόγους Καθηγητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης διοργάνωσε η Τ.Μ. Νεαπόλης και Σταυρουπόλεως και η Περιφερειακή Διεύθυνση Π.Ε. και Δ.Ε. Μακεδονίας. Στιγμιότυπο από τις εργασίες (22 Μαρτίου 2005).

Άπο την επίμνημόσυνη δέηση και την κατάθεση στεφάνου στο μνημείο του Κολοκοτρώνη στα Κύθηρα (24 Μαρτίου 2005).

– Άπο την εκδήλωση της Τ. Μ. Χαλκίδος για την 25η Μαρτίου με τη Χορωδία και την Όρχηστρα Νέων και όμιλητή τον Άρχιμ. κ. Βαρνάβα Θεοχάρη. (20.3.2005).

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου κ. Γεωργιάδης κατά την επίσκεψή του στο Περίπτερο της Αποστολικής Διακονίας, την ημέρα των εγκαίνιων της 12ης Διεθνούς Εκπαιδευτικής Έκθεσεως Κύπρου.

Έκατομμύρια πιστών παρακολούθησαν στη Ρώμη την κηδεία του Πάπα Παύλου Ίωάννου του Β' (8.4.2005).

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX.: 210-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ
Αριθμός Άδειας
4036

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355